JUHTIMINE

Tipptegija valitakse kolme hulgast

Eelmisel aastal parimaks juhiks valitud Erkki Raasukese sõnul pole juhtimise juures palju inimesi, kes ei ole hästi ette valmistanud. On aga oma ala tõelisi meistreid, kellest parim valitakse peagi välja. ▶ 6–7

TURISM

Üks sihtgrupp on kahe silma vahele jäänud

Kuigi Eesti suurematel reisikorraldajatel on kokkupuuteid puuetega inimeste teenindamisega, tuleb sellele küllaltki suurele kliendigrupile sobivaid teenuseid Eesti turismimajanduses tikutulega taga otsida. ▶ 11

INVESTOR

Prantsusmaa tulemus tõi kergendusralli

Valimistulemus pole nii hea, kui palja silmaga paistab, hoiatas endine võlakirjafondi PIMCO tegevjuht investoreid, kes kohe pärast Prantsusmaa valimiste tulemuste kuulmist kergendusrallile tormasid. ▶ 2, 14–15

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

PÄEVA TEGIJA ▲

Jüri Mõis otsib parteid

Kunagi nii siseministri kui ka Tallinna linnapea ametit pidanud ettevõtja **Jüri Mõis** on otsustanud teha poliitilise *come back*'i ja kandideerida sügisestel kohalikel valimistel. Mõis on avalikult teada andnud, et soovib saada Tallinna linnavolikogu liikmeks ega välista liitumist mitte ühegi erakonnaga. Mõis kuulutas, et otsib võitlusvõimelist parteid, kus poleks liiga suuri sisepingeid. Äripäeva poolt õnn kaasa! Ettevõtjaid pole poliitikas kunagi liiga palju, neid on pigem alati liiga vähe. Võtke eeskuju ja tehke järele.

Teisipäev, 25. aprill 2017
nr 79 (5678) **3 eurot**

EUR/USD	USD/EUR	EUR/SEK	EUR/RUB	NordPool	Euribor
1,0875 ▲	0,9195 ▼	9,5975 ▼	60,8755 ▲	37,05 ▼	-0,249 ▲

MAKSEJÕUETUS

Äri mustad lambad puksitakse välja

Eesti Võlausaldajate Liit andis justiitsministrile üle hulga ettepanekuid, mille abil võidelda massilise maksejõuetuse vastu Eesti ettevõtluses. ▶ 4–5

FOTO: PANTHERMEDIA

TELLIJATELE: Eesti Posti juhatuse esimees Joona Saluveer: Omniva siht on olla Baltikumi juhtiv logistikaettevõte. ▶ Logistika

LÜHIDALT

Mõis: ma ei välista Keskerakonda

Valimistel Tallinna linnavolikogu liikmeks saada sooviv ettevõtja Jüri Mõis kinnitas, et otsib erakonda, kelle nimekirjas osaleda.
Ta lükkas ümber Delfis ilmunud väite, justkui ei tahaks ta Keskerakonnast midagi kuulda.
"See ei tähenda, et ma sinna läheksin, aga ma tahtsin öelda, et ma ei välista praegu mitte kedagi," ütles Mõis.
Delfi kirjutas, et Mõisa soov on leida võitlusvõimeline valimisnimekiri, kus pole liigseid sisepingeid ja millel on perspektiiv saada tugev tulemus, võib-olla isegi võita.

Riikide militaarkulutused kasvavad

Stockholmi rahvusvahelise rahu-uuringute instituudi (SIPRI) raportist selgub, et nii Euroopa riigid kui ka USA on militaarkulutusi suurendanud, tooraine müügist sõltuvate majandustega riigid aga vähendanud.
Aastal 2016 kasvasid riikide militaarkulutused kokku 1,686 triljoni dollarini, mis on 0,4% enam kui aasta varem.
SIPRI AMEXi programmi teadur Siemon Wezeman tõdes, et Lääne-Euroopa riikide puhul on kulutuste tõstmine osaliselt tingitud ilmselt sellest, et Venemaad tunnetatakse suurema ohuna kui varem.
Militaarkulutuste suuruse edetabeli tipus on jätkuvalt Ameerika Ühendriigid 611 miljardi dollariga. Järgneb Hiina, kelle militaarkulutused kerkisid 5,4% võrra, 215 miljardi dollarini. Venemaa. Kolmandale kohale kerkis Venemaa, kelle militaarkulutused kasvasid 2016. aastal 5,9% võrra, 69,2 miljardi dollarini.

PRANTSUSMAA

Finaalis on vastamisi Le Pen ja Macron

Prantsusmaa presidendivalimiste finaali pääsesid edasi äärmusparempoolne Marine Le Pen (48) ja tsentrist Emmanuel Macron (39), kes esindavad mitmes olulises küsimuses vastakaid valikuid.

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee
Äripäev

Eriti ilmne on erinevus suhtumises Euroopa Liitu ja üleilmastumisele avatuses. Kui Emmanuel Macron kordas oma valimisöhtu kõnes, et näeb Prantsusmaa tulevikku tugeva riigina Euroopa Liidus, siis Le Pen ärgitas prantslasi uhkelt selga sirgu ajama ja Brüsseli diktaadile vastu astuma. Le Peni jaoks on kesksel kohal Prantsusmaa oma identiteet, suveräänsus, ja üks tema kesksed valimislubadusi eurost ja Euroopa Liidust lahkumine.

Vanad peavooluparteid mängust väljas

Mõlemad kandidaadid vastandusid senisele poliitikale – Le Pen nimetas ennast ainsaks tegelikuks alternatiiviks, Macron kritiseeris valitsevat klassi, mis pole olnud võimeline inimeste probleemidele lahendusi leidma. Mõlemad esitlevad end uue tulijana, ehkki uus ei ole ei Le Pen, kes võttis neli aastakümmet tegutsenud partei juhtimise 2011. aastal üle oma isalt, ega ka Macron,

amello raamatupidamisteenused
Raamatupidamine üle Eesti.
Teostame raamatupidamist kliendile sobivas majandustarkvaras.
MURETU KVALITEETNE REAALAJAS PABERIVABA
Võta meiega ühendust
www. amelloraama.ee
info@amelloraama.ee
tel 6 191 341

1243
RUUMI
ERINEVATEKS SÜNDMUSTEKS
SEMINARIRUUM.EU

A-TOLLIAGENTUUR ARUKAS ARUANDLUS
MEIE TEAME KUIDAS
korrektne pakendiaruanne
www.arukasaruandlus.ee

internetiturunduse meistriklassid
turundustreff.ee
Turundus Facebookis / Wordpress / Sisuturundus internetis / Google Adwords / Google Analytics

1352 IDEED
PIDUPÄEVA KORRALDAMISEKS
Pidupaev.ee

AVA EXPRESS
KOLIMISTEENUSED
Tel 613 9737, 503 6450 | ava@ava.ee | www.ava.ee

▲ 7. mail astuvad valijate pärast võitlusse äärmusparempoolne Marine Le Pen ja tsentrist Emmanuel Macron.
FOTOD: EPA

TASUB TEADA

Seni paremas seisus Macron

Prantsusmaa presidendivalimiste esimese vooru võitis Emmanuel Macron, kes sai 23,9% häältest.
Marine Le Pen sai 21,5% häältest.
Prantsusmaa televisioonile koostatud arvamusuuringute firma Ipsos küsitluse järgi võidaks Macron teise vooru 68%ga, Le Pen saaks 38%.

kes oli praeguse ülimalt ebapopulaarse presidendi François Hollande'i valitsuses majandusminister ja enne seda nõunik. Ent siiski – mõlemad vanad põhivooluparteid on mängust väljas.

"Prantsusmaa valijad on usaldanud ebatavalisi kandidaate, Macroni ja Le Peni," kommenteeris agentuurile Bloomberg Berenberg Banki peaökonomist Holger Schmieding. "Prantsusmaa presidendivalimiste kampaaniast kujunes terav traditsiooniliste parteide ja nende liidrite hukkamõist."

BBC televisioonis valimistulemusi kommenteerinud Prantsusmaa politoloog ja kirjanik Dominique Moïsi võrdles Macroni esiletõusu USA presidendi Barack Obama valimiseduga 2008. aastal. Ta esindab lootust ja optimismi. See asetab ta õlule aga väga suure vastutuse. Sest kui Macron ei suuda olla ootuste kõrgusel, võivad ka prantslased järgmistel valimistel panuse teha populistlikule kandidaadile.

Moïsi tõstis eriti esile, et erinevalt Hollandi peaministrist Mark Ruttest, kes viimastel valimistel suutis edestada populistlikku Geert Wildersit, pole Macron paremast äärmusest valijate võitmiseks ideid üle võtnud, vaid on jäänud mõõdukaks ja tsentrisse.

Valijad, minu selja taha

Prantsusmaa Sciences Po instituudi professor Dominique Reynié kommenteeris agentuurile Bloomberg, et Marine Le Peni üks oluline nõrkus on lubadus Prantsusmaa euroalalt välja viia, sest prantslased ei taha eurost loobuda.

Presidendivalimiste teine voor toimub 7. mail. Põhivoolu parteide – konservatiivide ja sotsialistide – esimeses voorus põrunud kandidaadid kutsusid oma valijaid teises voorus hääletama Emmanuel Macroni poolt, et vältida äärmuspartei võimule pääsemist.

Presidendivalimiste järel seisavad Prantsusmaal ees ka parlamendivalimised. Selleks, et president saaks oma valimisprogrammi ellu viia, on tal vaja piisavat toetust parlamendis. Macroni juhitud "En Marche!" pole aga isegi mitte partei, vaid liikumine.

Le Pen nimetas presidendivalimiste esimese vooru tulemust ajalooliseks ning kutsus kõiki Prantsusmaa patrioote enda selja taha koonduma, et kehtestada uuesti piirid, lõpetada Prantsusmaa tsivilisatsiooni laastav globaliseerumine ning terroristide vaba liikumine. Le Pen vannutas, et just tema on tegelik rahva kandidaat süsteemi vastu, mis valijatele olulisi küsimusi summutab.

Macron kutsus samuti enda järele koonduma, lubades optimismi, lootust, uuenemist ja kaitset. Ning uut algust Euroopa projektile. "Aeg on pöörata poliitikas uus lehekülg," ütles ta.

MAJANDUSKASV

Putin küsib: miks Venemaale ei investeerita?

Kuigi Vene majandus on august välja ronimas, ei taha ometi keegi sinna investeerida, vahendas Bloomberg.

See aasta on Venemaa majandusele alanud pigem tagasihoidlikult, kuigi riigi keskpank lubab, et pikk investeeringute põud on viimaks lõppenud. Bloombergi küsitluse kohaselt edenemist siiski näha pole: põhikapitali tehtud investeeringud suurenesid esimeses kvartalis võrreldes aasta varasema ajaga ainult 1% võrra.

Venemaa reitinguettevõtte ACRA vanemanalüütik Dmitri Kulikov nentis, et kuigi üldine ebakindlus on vähenenud, takistab investeeringute kasvu siiski mitu faktorit. Ta tõi esile nii selle, et ettevõtted oskavad pärast kriisi riske paremini tunnetada, aga ka kuhjunud maksmata viivised ning võrreldes kriisieelse ajaga nõrgema rubla.

Asi on jõudnud sinnamaani, et Venemaa president Vladimir Putin olevat juba nõudnud lisameetmete kasutamist, et ettevõtteid investeerima meelitada. Peaminister Dmitri Medvedev on tõdenud, et valitsus kaalub maksepuhkuse andmist ettevõtetele, kes plaanivad kapitalikulutusi suurendada. Majandusministeerium on välja käinud plaani anda pikaajaliste laenude puhul soodustusi.

Abiks moderniseerimisel

BCS Financial Groupi peaökonomist Vladimir Tihhomirov järeldab, et viimaks ometi on valitsuse tähelepanu jõudnud investeeringutele ning majanduse moderniseerimisele. "Selgelt on see positiivne muutus ning õnnestumise korral võib aidata kõvasti kaasa Venemaa majanduskasvu hoogustumisele," lisas ta.

Enamik Bloombergi küsitletud ökonomiste usub, et Venemaa keskpank langetab baasintressimäära 25 baaspunkti võrra. Keskpanga juht Elvira Nabiullina on öelnud, et arutelu selle üle käib ning ilmselt langetatakse baasintressimäära 25–50 baaspunkti võrra.

Venemaa majandus peaks sel aastal Maailmapanga andmeil tõusma 1,5% võrra. 2018. aastal peaks majanduskasv tõusma 1,7%-le ning 2019. aastal 1,8%-le. Majanduskasvule aitab kaasa toorainete tõusev hind.

ÄRIPÄEV.EE

KOOLITUS

21 ettevõtet alustavad Saksa turu vallutamist

Eile käivitati pooleaastane programm "Missioon Saksamaa", mille käigus saab 21 ettevõtet, teiste seas Baltika, Värska Vesi, Salvest ja Liviko, põhjaliku ettevalmistuse, et laiendada ekspordimüüki, teatas EAS.

"Tegemist on meie esimese põhjaliku ja süsteemse koolitusprogrammiga, mis on suunatud ühele kindlale välisturule," selgitas EASi ettevõtluse ja ekspordi keskuse juht Tiina Kalju.

Nii Eestis kui ka Saksamaal poole aasta vältel toimuvad koolitused, õppereis ja B2B kohtumised peaks viima selleni, et iga projektis osalev ettevõte leiaks endale poole aastaga Saksamaal vähemasti ühe partneri.

ÄRIPÄEV.EE

toimetaja Piret Reiljan
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee
Äripäev
25. aprill 2017

VÕLAD

Võitlusse massilise maksejõuetusega

Eelmisel aastal osutus maksejõuetuks enam kui 6000 ettevõtet, kes jätsid maha rohkem kui 18 miljoni euro eest võlgu. "Vegeteerimine ei vii enam kuhugi – meil on vaja muuta seadusandlust, sest asi läheb iga aastaga aina hullemaks," ütles Eesti Võlausaldajate Liidu tegevjuht Marie Rosin.

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee
Äripäev

Kui läheb nii, nagu võlausaldajate liit soovib, ei saaks tulevikus enam uut ettevõtet rajada inimene, kes on oma varasema ettevõtte majandusaruanded esitamata ja maksekohustused täitmata jätnud. Eestis on praegu selliseid ettevõtteid mitukümmend tuhat. Need on hääbuvad ettevõtted, kes ootavad sundkustutamist või kasutavad tankistide abi selleks, et võlgadest priiks saada.

Eelmise aasta seitsme kuuga oli maksejõuetute ettevõtete võlgade kogumaht umbkaudu 18 miljonit eurot. Aasta varem läks sundkustutamisele 6600 ettevõtet, kellest jäi maha ligikaudu 24 miljonit eurot võlgu.

Läbimurre ministeeriumiga

Eesti Võlausaldajate Liidu eestvedamisel käidi märtsis justiitsministeeriumile välja rida ettepanekuid, kuidas maksejõuetuse vastu võidelda. Liidu tegevjuhi Marie Rosina sõnul ei tohiks ärimaastikul olla olukorda, kus üht untsu läinud äritegevust pole veel lõpetatudki, kui juba alustatakse uuega. "Viime ikka asjad ametlikult lõpule – tunnistame, kui asi läks nässu, ja alustame siis uuesti," rääkis ta. Vastasel juhul on Rosina sõnul reaalsus selline, kus ühel isikul on mitusada hääbuma jäetud ettevõtet ja üleval miljonites eurodes kohustusi. Vastutajat aga pole.

Rosina sõnul on liit pikka aega püüdnud riiki oma ettepanekuid kuulama panna, kuid seni pole neid edu saatnud. Märtsis tuli aga läbimurre ja justiitsminister Urmas Reinsalu lubas probleemiga tegeleda. "Lõpuks avasime nende silmad," ütles Rosin, avaldades lootust, et Reinsalu peab sõna ja konkreetseid samme hakatakse päriselt ka tegema – juba sel aastal.

Ettevõtja ja kaubandus-tööstuskoja juhatuse liikme Enn Veskimägi sõnul on küll tore, et ministeerium lubab lõpuks teemaga tegelda, ent probleem on üleval juba kümme aastat.

"Kui meil on 700 tankisti, siis pidanuks valitsus juba ammu midagi ette võtma – need on ju kogumata jäetud maksud," ütles ta. Veskimägi on nõus kaubanduskoja tegevjuhi Mait Paltsiga, kes leiab, et uute maksude tegemise asemel tuleks enne tegelda kokkukorjamata maksudega.

Kiiresse lahendusse Veskimägi ei usu, sest poliitikutel on praegu peas vaid sügisesed valimised. "Mul ei ole usku, et sel aastal midagi ära tehakse," ütles ta.

Äriregister tehku trahvi

Rosin selgitas, et maksejõuetus pole ainult pankrot, vaid see algab palju varem. "Need hääbuvad ettevõtted, keda meil on massiliselt, on pikaajaliste võlgadega ja aruandekohustused täitmata jätnud ettevõtted. Neil on karistamatuse tunne," rääkis ta. "Meil on selline tore asutus nagu äriregister, kes kustutab ise ettevõtte koos võlgadega ära. See on meie tänane pilt."

Olukorda aitaks tema sõnul lahendada, kui äriregister hakkaks kohustused täitmata jätnud ettevõtteid sanktsioneerima või trahvima. "See aitaks riigikassat täita nende arvel, kes karistust ka väärivad, mitte edukate ja kohusetundlike firmade arvel," ütles Rosin.

Ta lisas, et seni on toodud sanktsioonide kehtestamata jätmise põhjuseks, et äriregistril puudub selleks ressurss. "No mis jutt see on? Teeme siis nii, et oleks ressurssi. Võin ise ka ressurssi anda, kui riik hakkama ei saa," sõnas Rosin. "Kellelegi sanktsioonide seadmine pole mingi keemia- või ulmeteadus," lisas ta.

6600

ettevõtet, millest jäi kokku maha 24 miljonit eurot võlgu, läks 2015. aastal sundkustutamisele.

Meil on selline tore asutus nagu äriregister, kes kustutab ise ettevõtte koos võlgadega ära. See on meie tänane pilt.

Eesti Võlausaldajate Liidu tegevjuht Marie Rosin
FOTO: ANDRAS KRALLA

PANE TÄHELE

Võlausaldajate liidu ettepanekud

1. **Piirata** füüsilisel isikul uue ettevõtte asutamist, kui mõnel temaga seotud ettevõttel on aruandekohustused täitmata (majandusaasta aruanded, maksudeklaratsioonid).
2. **Ettevõtte** juriidilise aadressi registreerimisel peab aadress ka reaalselt eksisteerima.
3. **Juhatuse** liikme tagasikutsumise või lisamise korral seada sisse piiratud ooteaeg, mil info avaldatakse Ametlikes Teadaannetes.
4. **Ettevõtet** ei saa võõrandada, kui sellel on täitmata aruandekohustused ja/või üleval suured rahalised kohustused, sh kinnistusraamatusse seatud keelumärge.
5. **Äri- või ettevõtluskeelu** automaatne rakendamine, kui juhatuse liige on oma äritegevusega põhjustanud vähemalt kolme ettevõtte maksejõuetust.
6. **Majandusaasta aruannete** mitteesitamisel juhatuse liikmele (füüsilisele isikule) rakendada tõhusamalt sanktsioone, kui pärast korduvaid hoiatusi ei ole aruandekohustust täitnud.
7. **Igal ettevõttel** peab olema juhatuse liige. Kui omanik ei määra juhatuse liiget, on juhatuse liige automaatselt omanik või omaniku esindaja (juhatuse liige).
8. **Kohtutäiturite** täitemenetlusandmed avalikuks.
9. **Ettevõtte** lihtlikvideerimine.
10. **Kui** ettevõte ei ole alates asutamisest kahe aruandeaasta jooksul alustanud tegevusega (käive puudub), siis ettevõte kuulub sundkustutamisele.

Loe pikemalt aripaev.ee-st.

TASUB TEADA

Tuhanded sundkustutamisele

Viimase kahe aasta jooksul läks sundkustutamisele ligi 14 000 ettevõtet. Nende ettevõtete võlgade kogumaht oli üle 73 miljoni euro.
Eelmise aasta augustiks oli vähemalt kolm aastat majandusaasta aruande esitamata jätnud 22 800 ettevõtet. Nende võlgade kogumaht oli ligikaudu 167 miljonit.
Pankrotti läheb aastas keskmiselt 300 ettevõtet. Sundkustutamise ootel on aga mitukümmend tuhat firmat.
ALLIKAS: EESTI VÕLAUSALDAJATE LIIT

Teine probleem sundkustutamist ootavate ettevõtete kõrval on tankistide ehk variisikute kasutamine. Selleks vormistatakse ettevõte kellegi teise nimele, kes siis ettevõtte hääbuma jätab. Rosina sõnul oleks lihtsaim viis tankistide vastu võitlemiseks neile ärikeelu rakendamine.

"Eestis on ligikaudu 700 tankisti. Ärikeeld on rakendatud vaid 14-le. Paljud tankistid istuvad vangis, aga juhivad ettevõtteid. See on nonsenss, me peame midagi ette võtma," ütles Rosin.

Maksejõuetuse revisjon töös

Justiitsminister Urmas Reinsalu tõdes, et maksejõuetuse probleem on tõsine asi ja selle vastu võitlemiseks käivitas ministeerium maksejõuetuse revisjoni.

"Läinud aastal suunasin raha just majanduskuritegude prokuröride tööle võtmiseks," ütles ta. Mõni nädal tagasi lepiti Reinsalu sõnul kokku, et lisaks terviklikule ja aeganõudvamale reformile tehakse ka üksikmuudatuste pakett, et kaitsta ettevõtjaid maksejõuetuse pahatahtlike tekitajate ees.

"Tahame ka rahandusministeeriumi ja maksuametiga ettepanekud läbi arutada. Kui need on paigas, siis paneme avalikule arutelule ettevõtlusorganisatsioonide jaoks," selgitas minister.

Rosin märkis, et maksejõuetuse revisjon on senimaani keskendunud vaid pankrotti teemale, kuigi probleem on palju laiem. Tema sõnul tehakse Eestis aastas keskmiselt 300 pankrotti, kuid tegeliku maksujõuetute ettevõtete arvu kõrval on see väike number.

"Revisjon pole end põhiprobleemiga kurssi viinud," märkis Rosin. Ta lisas, et maksejõuetuse revisjoni komisjonile eraldati 2015. aastal 1,5 miljonit eurot Euroopa Liidu raha, kuid senimaani on Rosina sõnul tegeletud vaid teadustööga. "Peaksin end kuuks ajaks töölt lahti võtma, kui tahaksin revisjonikomisjoni kokku pandud materjali läbi lugeda. Mul pole aega mingit mulli lugeda," ütles ta ja lisas, et on aeg tegudeks.

Sel reedel saadavad võlausaldajate liit ja kaubandus-tööstuskoda justiitsministeeriumile oma täiendatud ettepanekud ja seejärel on ministeeriumil kaks nädalat aega, et need läbi töötada.

Kui meil on 700 tankisti, siis pidanuks valitsus juba ammu midagi ette võtma – need on ju kogumata jäetud maksud.

ettevõtja ja kaubandus-tööstuskoja juhatuse liige Enn Veskimägi

Manpower®

SINU TULEVIKU LOOMISE **AEG**

Manpoweri kliendiks on rahvusvaheline tootmisettevõte, kelle meeskonnaga on oodatud ühinema

OSTUJUHT

Ostujuhina vastutad rahvusvahelise kontserni ostupoliitikate rakendamise eest Eestis ning vajadusel koordineerid ostutegevusi kogu Baltikumis. Tootmise tarnete kindlustamiseks sõlmid lepinguid ja suhtled tarnijatega ning kontserni globaalse ostudivisjoniga, samuti haldad ettevõtte bürooga seotud suuremaid hankeid (nt mööbel, autod jms).

Sobival kandidaadil on kõrgharidus, varasem töökogemus ostuvaldkonnast (nt ostuspetsialistina), ladus eesti ja inglise keele oskus (suuline ja kirjalik) ning vene keele oskus vähemalt heal suhtlustasemel, oled MS Office programmide vilunud kasutaja ning kasuks tuleb kogemus majandustarkvaraga. Hindad kõrgelt meeskonnatööd, Sul on hea suhtlemis- ja läbirääkimisoskus; oled analüütiline ning suudad vajadusel kiiresti otsustada, tähtis on süsteemsus ning järjekindlus oma tegevustes.

Ettevõte pakub põnevaid tööalaseid väljakutseid rahvusvahelises ettevõttes, õppimis- ning arenemisvõimalusi ning head töökeskkonda.

Töökoht asub Tallinnas.

Ametikohale kandideerimiseks palume saata CV ja motivatsioonikiri inglise keeles märgusõnaga „ostujuht" e-posti aadressile **kandideeri@manpower.ee** **hiljemalt 1. maiks 2017.**

Lisainformatsioon telefonil 630 6565.

Manpower on üks tunnustatumaid personaliettevõtteid maailmas. Meil on üle 68 aasta rahvusvahelist kogemust töötajate värbamise ja renditeenuste alal. Me hoolime inimestest ja sellest, mis rolli mängib töö nende elus. Alates 2004. aastast oleme Eestis aidanud inimestel leida nende elu- ja tööstiiliga sobiva ametikoha. Sa alles sisened tööturule, otsid uusi väljakutseid või planeerid karjäärimuutust – meie Manpoweris oskame aidata. Unistuste töö leidmine on SINU võimuses.

www.manpower.ee

EPOPÕRANDAKATTED vastavalt põrandale esitatud nõudmistele ja koormustele, muudavad elu- ja töökeskkonna kvaliteetseks!

EPOX

Epopõrand katab hästi ja kestab kaua!

www.epox.ee
EPOPÕRAND-R
AASTAST 1992

- Epopõrandate **professionaalsed paigaldusmeistrid aastast 1990**
- Epopõrandate **asjatundjad – materjalitootja teadmised ja paigaldamise kogemused**
- **Erinõuetele** vastavate põrandate paigaldamise oskused
- **Superfloor -** lihvitud ja poleeritud betoonpõrandad

Garantii valitud katetele 10 aastat!

EPOX OÜ Peterburi tee 73, Tallinn | Tel: +372 505 2200 | info@epox.ee | www.epox.ee

KONKURSS

Kes on Eesti parim juht?

Madalad ja lihtsad viljad on ära nopitud ning üha rohkem on kasv ja areng kinni selles, mis on meil kahe kõrva vahel ning rinnus, iseloomustas Eesti juhtide väljakutseid parima tiitli mullune võitja Erkki Raasuke.

RIVO SARAPIK
rivo.sarapik@aripaev.ee
Äripäev

Reedel selgusid tänavuse, järjekorras neljanda parima juhi konkursi finalistid – Harju Elektri juht Andres Allikmäe, EfTEN Capitali juht Viljar Arakas ja ABB Eesti pikaaegne juht Bo Henriksson.

Neist parima selgitamisel ei ole oluline mitte ainult organisatsiooni või ettevõtte edukus, vaid ka juhi eetilisus ja soov ühiskonnas laiemalt kaasa rääkida. Parim selgub mais Pärnu Juhtimiskonverentsil.

Kuigi žürii liikmete sõnul on sellistele tingimustele vastava inimese väljaselgitamine nende rohkuse tõttu keeruline, on Eesti juhtidel ka palju arenguruumi. "Oleme arengus seal, kust edasiliikumiseks on juhtimisel ja selle kvaliteedil proportsionaalselt suurem tähtsus," täiendas parima juhi konkursi žürii liige ja eelmisel aastal tunnustuse pälvinud Erkki Raasuke.

Hindeks neli ja neli miinus

Nii hindasidki Eesti žüriis osalenud tööandjate keskliidu volikogu liige Valdo Kalm ja personalijuhtimise ühingu PARE juht Ene Olle juhte nelja ja nelja miinuse väärilisesks. "Mõned näevad inimest organisatsioonis tähtsaima osa ning tulemuse toojana. Samas on nii-öelda vana kooli juhte, kes vaatavad rohkem bilanssi ega oska inimesi näha," leidis Olle. "Lõhe hea ja halva vahel on suur."

Juhtide põlvkonnavahetusel on Raasukese hinnangul tagaplaanile jäänud inimeste ja organisatsioonide tüürimiseks vajalikud oskused. Arenguruumi on nii eesmärkide seadmisel, nende järgimisel kui ka hiljem analüüsimisel, samuti pigistab king sotsiaalsete oskuste koha pealt – koostöö, omavaheline läbisaamine ja ka suunanäitamine.

Liiga lihtne kultuur

"Juhtimise juures on praegu palju inimesi, kes ei ole selleks hästi ette valmistanud või seda läbi mõtestanud, ja see on probleem. See hoiab tagasi," ütles Raasuke ja lisas, et keskkond ja meie enda ambitsioonid tahavad rohkem. "Tahame rohkem just pehmelt poolelt ja neid oskusi omandada on keerulisem kui kivi ühest kohast teiste tõsta või autot ühest kohast teise lükata."

Eesti juhtimiskultuuri iseloomustab Raasuke märksõnaga "lihtne". Arengule aitab tema hinnangul kaasa teiste riikide eeskuju. "Meil ei ole aega oodata 50–100–200 aastat, paljud riigid on meist küpsuses aastakümneid ees ja meile eeskujuks. Juhtimise puudujäägist rääkimine näitab püüdu ja tahet saada rohkem häid ja vähem halbu eeskujusid," leidis ta.

Hea suhtleja pool võitu

Ka Kalmu hinnangul sõltub heast juhist rohkem, kui me varem tajunud oleme. "Selle taga on palju tootlikkuse ja efektiivsuse võimalusi. Hea juhtimise taga on väärtuspõhisest juhtimisest tulenevat meeleolu. Kui meeleolu ja motivatsioon on kõrged, on inimene palju efektiivsem ja teeb palju paremat tööd," tõi ta välja.

Ent lisaks inimestele nõuab muutusi ka keskkond, mis arenedes keerulisemaks saab. "Suuna määramine on olulisem kui mõni aeg tagasi, või siis paistab välja, kui sellega hästi hakkama saadakse," märkis Raasuke. Kasvab ka suhtlemise roll. Kes end hästi ja selgelt väljendab ning sõnumi kohale viib, on juba eelisseisus teiste juhtimiseks. "Avalikus ruumis toimuv debatt läheb järjest sõnarohkemaks, aga vähem selgemaks ja ümmargusemaks ning segavamaks," põhjendas Raasuke.

Kes pälvib tiitli parim juht 2017, selgub 18. mail Pärnu Juhtimiskonverentsil. Lisaks paremate juhtide tunnustamisele jagavad laval oma kogemust Brexiti eestvedaja Nigel Farage, endine sõjaväepiloot Nick Goodwyn, Testlio asutaja Kristel Kruustük, Coop Eesti juhatuse esimees Jaanus Vihand, kaitsepolitsei juht Arnold Sinisalu ja teised.

PANE TÄHELE

Kes valivad parimat juhti?

Ene Olle – personalijuhtimise ühingu PARE juht
Meelis Mandel – Äripäeva peatoimetaja
Kristi Malmberg – Postimehe majandustoimetuse juht
Toomas Tamsar – Pärnu Juhtimiskonverentsi programmijuht
Valdo Kalm – Tööandjate Keskliidu volikogu liige
Erkki Raasuke – tiitli parim juht 2016 pälvija

Konkursi kandidaate esitasid lisaks žürii liikmetele personalijuhtimise ühingu PARE, Äripäeva, Postimehe ja Pärnu Konverentside lugejad.

Mida hindas žürii parima juhi valimisel?

Kandidaadi laitmatu maine ja eetiline käitumine.
Tema juhitud organisatsiooni/ettevõtte head ja jätkusuutlikud tulemused.
Persooni panus Eesti elu parandamisse laiemalt kui vaid enda juhitud organisatsioon ja selle loodud lisaväärtus.

KES ON KES

Finaali kolm tipptegijat

Žürii kommentaarid kolme finalisti (tähestikulises järjekorras) kohta

Andres Allikmäe
Harju Elektri juht

▲ Eesti tööstuse üks *grand old man*'idest. Väga inimlik, väga järjepidev. On viimasel ajal saavutanud suurepäraseid tulemusi ja teinud julgeid otsuseid, mis torkavad silma.
▲ Ta on üks neist pikaajalistest juhtidest, kes on suutnud kohaneda ka moodsama juhtimisega. Väga väärtuspõhine inimene, jalad maas ja inimlik. Temas on seda "Eesti asja" ajamist.

TAUST.EE võlglaste nimekirja on lisatud:

Võlgniku nimi	Seotud isikud
W WELD OÜ	Marko Visnapuu
EVOL Grupp OÜ	Jelena Solovjova
FysioArt OÜ http://fysioart.ee/	Marek Aru
Laborimööbel OÜ	Toomas Jõgi
R.L Consult&Invest OÜ	Rainis Lõoke
Thaya Foorum OÜ	Kadri-Triin Truija
Dank Construction OÜ	Kaarel Otstavel
Cade Group OÜ	Denis Kalesnik
ALM Invest OÜ	Aleksei Mihhailov
Spratfil AS	Boriss Ustinovs
Villa-Nova Mööbel OÜ	Nikolay Sizov
Rober Grupp OÜ	Marija Žuravljova
Quatro Food OÜ http://www.chateau.ee/	Rainer Härm, Marika Pabstel
Kratt Resto OÜ	Maria Sepper
Rootsu Resto OÜ	Maria Sepper, Reijo Mäll
Carmelita Kaubandus OÜ	Siiri Visnapuu, Katrin Veldi, Scharlett Hansson
Medkoe OÜ (www.medkoe.ee)	Tiia Andres, Kaido Andres
Mari Lights OÜ	Tauri Mae
Alphabaltic Media OÜ (www.alphabaltic.ee)	Mārtiņš Kozlovskis
M.K. Door OÜ (www.mkdoor.ee)	Margus Kiisküla
PanelCenter Baltic OÜ	Marek Mägismaa, Triin Mägismaa
AVST-Kodulux AS	Raul Pint, endised juhatuse liikmed Viktor Ivanov, Aleksei Danilin
Dexter Ehitus OÜ	Dmitri Baškirov
Bestis & Co OÜ	Juha Markus Kivimurto
Montaazi Grupp	Sergei Missenjov
Techlink OÜ	Boriss Gubaidulin
Agroplan OÜ	Janek Valtin, Daisy Naumkin
RIITO Ehituse AS	Toomas Tromp
MBM Ehitus OÜ	Jegor Rodionov
Roofer OÜ (www.roofer.ee)	Erkki Vihula
Top HD OÜ	Igor Žukov, Sergey Zhukov
Must Hai OÜ	Andrei Reviakine
Ermet OÜ	Janno Eres
WebSpot OÜ	Asko Nõmm, Kenn Oliver Lend, Kuno Kompus

KONTROLLI OMA ÄRIPARTNERI TAUSTA!

julianus INKASSO
+372 681 4400, inkasso@julianus.ee
TAUST.EE

TRANSPORT

Analüüs näeb Rail Balticu

Eile avaldatud ja EY koostatud Rail Balticu tasuvusanalüüs näitab, et projekt on rahaliselt ja majanduslikult elujõuline.

Uus tasuvusanalüüs kinnitab projekti majanduslikku teostatavust ja väga tulusat iseloomu, seades nõutavad parameetrid projekti jätkuvale ELi ja siseriiklikule kaasrahastamisele, seisab analüüsi kokkuvõttes.

Projekti eeldatav kogumaksumus on 5,8 miljardit eurot kolme riigi peale: Eesti – 1,346 miljardit (riigi osalus ~268 miljonit), Läti – 1,968 miljardit (riigi osalus ~393 miljonit), Leedu – 2,473 miljardit (riigi osalus ~493 miljonit).

Projekti mõõdetav sotsiaalmajanduslik tulu – hinnanguliselt 16,2 miljardit eurot – kaalub üles siseriiklikud investeeringud. Peale selle on projektil hinnanguliselt täiendav SKTd suurendav mõju väärtuses 2 miljardit eurot.

Märkimisväärne mõõdetamatu kasu tuleneb tugevamast Balti ärikogukonnast, mis suurendab piirkondlikku ligipääsu meelelahutus-, kultuuri- ja teistele teenustele. Keskmiselt toodab Rail Baltic kolme Balti riigi majanduskeskkonnale laiemalt mõõdetavat netotulu/rahavoogu 6 eurot iga riigieelarvetest investeeritud euro kohta.

Viljar Arakas
EfTEN Capitali juht

▲ Tema juhitavad ettevõtted on olulised ärikinnisvara valdkonna suunajad ning kujundajad Eestis.
▲ Kui võtab sõna, siis mitte ainult oma kitsas valdkonnas, torkab silma.
▲ Ta on hea juht, läbirääkija, hea renomeega. Ühiskondlikult aktiivne, kommenteerib isuga näiteks riigi asju.

Bo Henriksson
ABB pikaaegne juht

◀ Ta on rohkem andnud Eesti juhtimiskultuurile, kui me arvame. ABB on juhtide ja inseneride tohutu kasvulava.
◀ ABB on Eestis seetõttu nii suur, et Bo meeskond on nii tubli ja tegemist on ühe tugevama Eestis tegutseva tootmisettevõttega. Kui ABB midagi teeb või ei tee, siis me tunnetame seda ka SKP tasandil.
◀ Rahvusvahelise töötajaskonnaga ettevõtte töökultuur ja sisekliima on väärtuspõhine ning väärib eeskuju.

„Suuna määramine on olulisem kui mõni aeg tagasi, või siis paistab välja, kui sellega hästi hakkama saadakse.

eelmise aasta parim juht Erkki Raasuke

FOTOD: ANDRES HAABU

MAJANDUSKASV

Saksa ärikliima kuue aasta tipus

Saksa Ifo instituudi koostatav ärikliima indeks on tõusnud kõrgeimale tasemele alates 2011. aasta juulist, vahendas Bloomberg.

Aprillis kerkis ärikliima indeks 112,9 punktile ehk võrreldes märtsikuuga 0,4 punkti jagu enam.

Ärikliima indeksi kasv annab seega märku sellest, et Saksa majanduskasvul on ikka veel tugev hoog sees. Eelmisel aastal tõusis riigi majandus enim viimase viie aasta jooksul.

"See võib viidata ka sellele, et Saksamaa rahapoliitikat peaks hakkama normaliseerima," märkis Capital Economicsi Euroopa ökonomist Jennifer McKeown. "Kuna eurotsoonis on aga inflatsioon veel nõrk, siis me kahtleme, kas keskpank midagi ette võtab," lisas ta.

Viimasel nädalal on eurotsoonis mõningast ebastabiilsust tekitanud Prantsusmaa presidendivalimised ja nende võimalikud tulemused.

ÄRIPÄEV.EE

majanduslikku elujõudu

6

eurot iga riigieelarvetest investeeritud euro kohta toodab Rail Baltic keskmiselt Balti riikide majanduskeskkonnale laiemalt mõõdetavat netotulu/rahavoogu.

Rail Balticu projekt loob ehitusetapis 13 000 täistööajale taandatud ehitusvaldkonna töökohta ja 24 000 täistööajale taandatud kaudset tekkivat töökohta projektiga seotud tööstusharudes.

Kasutusetapi jooksul loob Rail Baltic tingimused 400 inimelu päästmiseks, mille keskmine väärtus vastab 30 miljonile eurole aastas. CO_2 heitkoguse vähenemisest tekib tulu 2 miljardi euro väärtuses ja õhusaaste vähenemisest 3,3 miljardi euro väärtuses.

2030. aastal on taristu, näiteks raudteerööbaste, sildade/tunnelite, terminalide, jaamade jm hoolduskulud hinnanguliselt 58,9 miljonit eurot kogu raudteetrassi ulatuses kõigis kolmes riigis.

Uuring kinnitab, et pärast esialgset viie aasta pikkust siseriikliku finantsabi perioodi (28,6 miljonit eurot kolme Balti riigi peale) projekti kasutuselevõtu etapis on taristu haldaja rahaliselt jätkusuutlik.

Alusstsenaariumi puhul veetakse 2026. aastal 2 miljonit tonni kaupu, 2030. aastal 13,7 miljonit tonni ja 2055. aastal ligikaudu 20 miljonit tonni.

Kaubaveo moodustavad peamiselt transiitveod – 57% (nt Soome – u 29%, SRÜst Poola, Saksamaale ja ülejäänud Euroopasse ja vastupidi – u 31%), import/eksport (Baltimaad) – 43% (Eesti – 10%, Läti – 10% ja Leedu – 23%).

ÄRIPÄEV.EE

reklaamitoimetaja Marina Altmaa
tel 667 0161
marina.altmaa@aripaev.ee

T1 MALL OF TALLINN TOOB EESTISSE UUE MÕTTEMALLI KAUBANDUSKESKUSEST

TALLINNA ÜHISTERMINAL
Keskuse kõrvale kerkib Rail Balticu raudteeterminal – Eesti otseühendus Euroopaga, kust tulevikus saab Pärnusse vähem kui tunniga ja Riiga kahe tunniga.

TALLINNA UUS LINNAVÄLJAK
T1 Mall of Tallinna peaukse ette tuleb uus linnaväljak.

TRAMM
Alates sügisest sõidab maa-alusest tunnelist läbi tramm, mis viib kesklinnast otse lennujaama ja vastupidi. Tuleviku visioonina ühendab tramm lennujaama ka Vanasadamaga.

Kas Sina teadsid, et Tallinn saab uue värava Euroopasse? Uue sõlmpunkti, kus ristuvad rong, tramm, buss ja lennuk? Uue maamärgi, kus 120 meetri kõrguselt saab igaüks oma silmadega püüda Soome rannikut? Uue keskuse, kus kaubanduse ja meelelahutuse koosmõju saab uue tähenduse?

Nüüd on see kindel – 2018. aasta oktoobris avab Tallinnas uksed esimene uue generatsiooni kaubandus- ja meelelahutuskeskus T1 Mall of Tallinn, mis pakub oma klientidele uut taset mugavuses, lihtsuses, kvaliteedis ja kompaktsuses.

ALLAN REMMELKOOR, PRO KAPITALI JUHATUSE LIIGE:

"Me ei tahtnud luua ühte järjekordset tavalist kaubanduskeskust, milliseid on Tallinnas ülearugi. 15–20 aastat tagasi projekteeritud keskuste aeg on läbi, sest tänane kaubanduskeskus peab pakkuma seda, mida läbi nutiseadmete ei saa – emotsioone, kogemust, koosolemist. Sellist uue põlvkonna keskust Tallinnas veel ei ole. Meile on oluline kompaktsus ja klientide mugavus. Tahame väärtustada inimeste aega ja pakkuda neile kilomeetrite läbimise asemel loogilist tervikut, kus keskus on kui osa avatud linnaruumist, ühe katuse all elamuste, naudingute, meelelahutuse ja loomulikult klassikaliste kauplustega."

T1 Mall of Tallinn loob uue mõttemalli

- T1 Mall of Tallinn sõlmib ühtseks tervikuks kaubanduse, toitlustuse, meelelahutuse, linnaväljaku ja transpordisüdame.

ALAR KAJARI, SKYPARKI JUHATUSE LIIGE:

"Me usume, et elutervesse lapsepõlve peab kuuluma rohkem aktiivset liikumist ja vähem virtuaalseid ahvatlusi. See on ka põhjus, miks keskusesse tuleb ligi 7000 ruutmeetri suurune lasteala koos käed-külge-teaduskeskusega, Euroopa suurima batuudikeskuse, liumägede ja turnimislinnakutega. Sellest saab regiooni suurim siseruumides asuv kogu pere meelelahutuskeskus."

VAATERATAS, MIS MUUDAB TALLINNA SILUETTI

Hoone katusele tuleb 45-meetrise läbimõõduga vaateratas, millega on võimalik tõusta 120 m kõrgusele merepinnast ja imetleda Tallinna panoraami, merd ja Ülemiste järve. EAS otsustas vaateratta rajamist toetada 1,44 miljoni euroga, prognoosides Tallinnasse 45 000 turisti aastas lisaks.

UUS TRANSPORDISÕLM, MILLEST SAAB TALLINNA UUS VÄRAV

T1 Mall of Tallinn on osa linna uuest südamest – keskuse külje alla tuleb Rail Balticu terminal, seal peatuvad kesklinna lennujaamaga ühendavad trammid ja Eesti-sisesel marsruudil sõitvad bussid. See, et lennuk, rong ja linnatransport otse Tallinna kesklinna külje all kohtuvad, on Põhjamaade ja kogu Euroopa mõistes ainulaadne. Reeglina on pealinnad juba nii terviklikult välja ehitatud, et kõikide transpordiliinide sidumine ühes konkreetses punktis on võimalik üksnes elu epitsentrist kaugel äärelinnas.

UUS HORISONT

Euroopas unikaalne hoone katusele paigaldatud vaateratas, mille sarnaseid on maailmas vaid 5 ja seni ainult Aasias. Uus vaatenurk Tallinnale 120 m merepinnast.

BUSSID

Tallinna Ühisterminalis peatuvad bussiliinid, mis ühendavad Tallinna ülejäänud Eesti suurimate linnadega.

UUS EMOTSIOON

Keskusesse tuleb ligi 15 000 m² meelelahutusala, millest ligi 7000 m² on lasteala.

- 5000 m² restorani- ja kohvikuteala
- 6 saaliga kobarkino ja 360° 4D-kino
- 1500 m² Euroopa suurim batuudikeskus
- 400 m² liutorudega Eesti suurim turnimislinnak, mille kõrgus ulatub 10 m
- 14 autoga Baltimaades ainulaadne *Bumpercar*-areen
- 20 erineva suuruse ja temaatikaga laste sünnipäeva-peoruumi
- 700 m² käed-külge-teaduskeskus

Olulisemad faktid:

- **55 000 m² kaubanduspinda**
- **15 000 m² meelelahutusala, millest:**
  7000 m² lasteala,
  5000 m² restorani- ja kohvikuteala
- **1500 parkimiskohta**
- **120 m tipukõrgusega Euroopas ainulaadne vaateratas keskuse katusel**
- **Üle 5 m kõrgused vaateaknad**
- **4 korrust**
- **Koguinvesteering 75 miljonit eurot**

- T1 Mall of Tallinn on eriline arhitektuurse lahenduse poolest. Üle 5 m kõrguste vaateakendega taotleme avarust, valgust ja õhulisust. 36 m kõrgused aatriumid on kaetud korvpalliväljaku suuruste klaaskuplitega.

- Euroopas ainulaadne vaateratas koos 15 000 m² suuruse meelelahutustasandiga loob unikaalse sümbioosi klassikalise kaubandusega.

INDREK GAILAN, MKM-I TRANSPORDI ARENGU JA INVESTEERINGUTE OSAKONNA JUHATAJA:

"Sellest sünergiast, mida uus keskus koos oma transpordisõlmega loob, ei kujune mitte ainult värav Tallinnasse, vaid värav Eestisse."

TAAVI AAS, LINNAPEA KOHUSETÄITJA:

"Tartu maantee ja Peterburi tee piirkond on Tallinna üks kiiremini arenevaid sektoreid. Siia tuleb Tallinna värav – trammiühendus, bussiterminal, lennujaam – sellest saab üks meie pealinna süda, värav ja sõlmpunkt, mis toob kindlasti juurde uusi töökohti ja turiste. See on kindlasti linna poolt igati tervitatav."

TAHAD NÄHA, KUIDAS JUBA SEL SÜGISEL TRAMMIGA TALLINNA LENNUJAAMA SAAB? VÕI BUSSIGA TARTUSSE? VÕI RONGIGA PÄRNUSSE? LAADI ALLA ÄPP "GATE OF TALLINN".

Kas teadsid, et Tallinn saab uue värava Euroopasse? Uue sõlmpunkti, kus saavad kokku trammi-, bussi-, lennuki- ja rongiliiklus? Nüüd võid seda oma silmaga kogeda. Suuna telefoni kaamera kaardile ja vaata, kui palju mugavamaks muutub Tallinna liiklus!

6. JUUNI
Kuidas
tööstuses
ENERGIAT SÄÄSTA
JA PROTSESSE MONITOORIDA
Praktilisel seminaril räägime kokkuhoiul põhinevatest kaasaegsetest tehnoloogiatest ja mõtteviisidest tootmises. Laval on oma ala asjatundjad ja tippeksperdid, kes toetuvad oma ettekannetes reaalsetele kogemustele ning tulemustele.
Väärtuslikud kogemuslood
Teemad:
· Tööstuslike leedlahenduste valgustehnilised parameetrid
· Tööstuslik leedlahendus – miks peab olema juhitav?
· Kogemuslugu: valgustus ja suruõhk – reaalne sääst ja tulemused (Victor Stationery)
· Suruõhk ja soojustagastus – lahendused, potentsiaal ja tulemused
· Olekupõhine hooldus mehaanilistes süsteemides
· Ultrahelitehnoloogia – olekupõhise hoolduse alustala
· Elektrikvaliteedi olulisus ja selle mõõtmine
· Standby'st reaktiivenergiani – miks elektrikulu monitoorida?
· Tootmisliinide monitoorimine – analüüs ja tulemused
· Ressursitõhususe meetme rakendamine tööstuses
· Kogemuslugu: strateegilise lähenemise tulemused (Krimelte)
VAATA PROGRAMMI JA REGISTREERU:
www.toostusuudised.ee
SOODUSHIND vaid reede, 28. aprillini:
199 €+km, 3 või enama osaleja korral ettevõttest 169 €+km/osaleja.
Seminari tavahind on 299 €+km.
Korraldajad:
Äripäev Tööstusuudised.ee
Äripäev
HOIAME KOKKU
Lisainfo:
Anu Soomets,
anu.soomets@aripaev.ee,
+372 516 4397

LAOSEIS
2017
Efektiivne
töökorraldus ladudes
31. mai 2017
VÄÄRTUSLIKUD KOGEMUSLOOD
Keskendume tänavu efektiivsusele ja toome kuulajateni palju väärtuslikke kogemuslugusid. Räägime näiteks tarneahela optimeerimisest, oma logistika mõjudest ettevõtte efektiivsusele, laost väljuva kaubavoo optimeerimisest ja laoprotsesside automatiseerimisest. Pikemalt peatume ka VMI´l – kuuleme näidet tootja ja logistikakeskuse vahelisest VMI-st.
- Laopindade turuülevaade
Colliers International Advisors partner MARGUS TINNO
- Tarneahela mudelite optimeerimine Baltikumi tasemel
Coca-Cola HBC Baltikumi tarneahela teenuste juht JEVGENI RUDKOVSKI
- Ettevõtte efektiivsus läbi oma logistika
Maxima Eesti operatsioonidirektor MARKO PÕDER
- Laost väljuva kaubavoo optimeerimine – tegevuste seosed ja KPI-d
Magnum Logistics logistikajuht RAIVO ROOLAID
- Laoprotsesside automatiseerimine
Ericsson Eesti siselogistika juht REIN ROOSMÄE
- Millised tegevused/väärtused viivad tööohutuse uuele tasemele
Itella Estonia tegevdirektor MEELIKE PAALBERG
- Lean ja 5S ladudes
Lean Enterprise Estonia partner ja vanemkonsultant ALEKSANDR MIINA
- 5S juurutamine ja võit efektiivsuses
DHL Estonia laoteenuste juht RAIT ELVAK
- Tootja ja logistikaettevõtte vaheline VMI
Balti Logistika VMI teenuse juht SIIMU KAAS
- Aruteluring: Kuidas Eestis VMI vastu usaldust kasvatada?
Juhib Telema tegevjuht HELE HAMMER
VAATA PROGRAMMI JA
REGISTREERU SOODUSHINNAGA:
www.logistikauudised.ee
Lisainfo programmijuhilt:
Anu Soomets, anu.soomets@aripaev.ee, +372 516 4397
Korraldajad:
Äripäev
Äripäev Logistikauudised.ee
Toetajad:
RRK Logistikapargid
LAOMAAILM

SIHTGRUPP

Erivajadustega inimesed annaksid turismile hoogu

Erivajadustega inimesed on sihtgrupp, mis aitaks kohalikul turismil areneda, kuid puuduvad neile suunatud infosüsteem ja tasemel teenused.

LENNART KÄÄMER
kaasautor

▲ MTÜ Iseseisvus Kuubis üks eestvedajaid Jüri Lehtmets.
FOTO: MAILIIS OLLINO / PÄRNU POSTIMEES / SCANPIX

"Riigi toetus on vähene ja ettevõtjad ei ole valdkonna potentsiaalist teadlikud," ütles erivajadustega inimestele keskendunud reisikorraldusfirma Accesible Baltics OÜ tegevjuht Marion Bobkov, kelle hinnangul on esimesi muudatusi siiski näha.

Bobkovi sõnul on puuetega inimesed tohutult suur sihtgrupp. Edasiminek nendega ei saa tulla aga üksinda rassides, vaid vajab ka poliitilist tahet ja terve ärisektori arendamise idee omaksvõttu.

Erivajadustega inimeste efektiivsema kaasamisega tegeleva MTÜ Iseseisvus Kuubis eestvedajate Jüri Lehtmetsa ja Valev Mägi sõnul on Eesti turisminduses kolm peamist probleemi, mis puudutavad puuetega inimesi.

Esiteks puudub ühtne kanal, kust infot saada, näiteks lihtsad juhised ühistranspordiga liikumiseks või invatakso tellimiseks vajavad põhjalikku eeltööd. Norida annaks ka spetsiifilisemate abivahendite rentimise üle. Kuigi Eestis tegutseb üksjagu sellise teenuse pakkujaid, siis elektriratastooli aheldatud Lehtmets ei leiaks oma aparaati kuskilt.

Kolmas probleemidering on seotud abistajatega. Rootsis näiteks on abistajaga seonduvad kulud kaetud, mujal Euroopas, seal juures Eestis, üldjuhul mitte.

"Eriti problemaatiliseks muutub see pikemate reiside puhul. Näiteks kui välismaale vabatahtlikuks minna, pean leidma kellegi Eestis, kes minuga pidevalt kaasas oleks. Teine võimalus on otsida abistaja kohapealt, kes kogu oma aja mulle pühendaks," rääkis Lehtmets.

Põhiõigused riivatud

Bobkov nõustus, et infoküsimus tuleb seada prioriteediks. See on eeldus, et saaksime üldse turismist rääkida. Sestap tulekski tema meelest siinkohal küsida, miks satuvad Euroopa Liidu ligikaudu 80 miljonist puudega reisijast Eestisse üsna vähesed.

"Puudujäägid avaliku ruumi ja rajatiste, informatsiooni ning teeninduse valdkonnas ei jäta palju ruumi ettekujutusele külalislahkest Eestist," nentis Bobkov.

Kuigi Eesti suurematel reisikorraldajatel on kokkupuuteid puuetega inimeste teenindamisega, annab Bobkovi hinnangul tunda spetsiifilise kompetentsi puudumine. Samuti pole reisikorraldajad enamasti kursis puuetega klientide eripäradega ning meil on vähe näiteks kultuuri- ja looduspuhkuse aladel tegutsevaid ettevõtjaid, kes suudavad ja oskavad pakkuda sobivaid reisiteenuseid puudega inimestele.

"Eesti turul on kaasav turism ehk turism kõigile seniajani katmata olnud. Kaasav turism tähendab arvestamist kõikide sihtrühmade reisimisega kaasnevate vajadustega. Eelkõige aga lihtsat, iseseisvat ja lisaabita ligipääsu hoonetele, välialadele, atraktsioonidele ning turismitoodetele," selgitas Bobkov.

Iseseisvuse Kuubis eestvedajate sõnul aitaks olukorda parandada kõikide turismivaldkonda panustavate asutuste kaasamine. Infolünkade likvideerimisele aitab omal moel kaasa loomisel olev üleeuroopaline invakaart, mis annab selgema ettekujutuse soodustustest, asutuste ligipääsetavusest ja muust vajaminevast teabest, mis erivajadusega reisijale kasuks tuleb.

Mägi hinnangul võiks Eesti kui infotehnoloogiliselt arenenud riik kaarti märkimisväärselt panustada, see võiks olla eeskujuks kogu siinsele turismivaldkonnale.

"Kogu info tuleks tsentraliseerida, selle asemel et iga internetilehekülg põlve otsas ise midagi leiutama hakkaks," oli Mägi veendunud.

EASi pressiesindaja Emilie Toomela sõnul aitab olukorda leevendada riiklik turismiveeb visitestonia.com, kuhu lisati hiljuti lahendus vaegnägijatele. Samuti leiab sealt üldinfo ligipääsetavatest turismiobjektidest.

Bobkovi sõnul on Accesible Baltics teinud EASile palju parandusettepanekuid. EASi ja puuetega inimeste esindajate vahel on toimunud ka kohtumine, kus oli kõne all kaks teemat: koolitada turismiinfokeskuste töötajaid teadlikumaks oma piirkonna ligipääsetavatest objektidest ja koolitused turismiettevõtjatele.

Teekond peab olema turvaline

"Paraku oli sel hetkel meie ettepanekuid arvesse võtta keeruline. Põhjendusteks, et riigi infrastruktuur ei ole veel küps erivajadustega inimesi vastu võtma," nentis Bobkov. Siiski on tema sõnul näha, et toimuvad positiivsed muutused nii mõttelaadis kui ka pingutustes erivajadustega inimestele rohkem võimalusi luua.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi teatel lähtub riiklik turismi arengukava külastaja teekonna põhimõttest: iga külastaja, sh erivajadusega inimese, teekond peab olema kogu reisi jooksul turvaline.

Toetatavad atraktsioonid peavad olema kasutatavad vastavalt universaalse disaini põhimõtetele. "Objektide ligipääsetavuse kohta on info saidil visitestonia.com tähistatud," ütles ministeeriumi avalike suhete osakonna juhataja Rasmus Ruuda.

> **Eesti turul on kaasav turism ehk turism kõigile seniajani katmata olnud.**
>
> **Accesible Baltics OÜ tegevjuht Marion Bobkov**

KOMMENTAAR

Universaalkaart erivajadustega inimestele

MEELIS SÜLD
Eesti Puuetega Inimeste Koja välissuhete peaspetsialist

Euroopa Liidu vabatahtliku algatuse korras ellu kutsutud projektiga on praeguseks ühinenud kaheksa riiki, teiste seas ka Eesti ja Soome.

Kui erivajadusega inimene reisib pelgalt dokumendiga, siis sellest ei pruugi piisata oma olukorra tõestamiseks. Kuna ligipääsetavus on siiani erivajadustega inimestele väljakutse ja kõikjal ei pruugita hinnasoodustust teha, siis selline universaalne kaart oleks tarvilik abimees. See soodustab liikumist ja tagab hinnasoodustused.

Tegu on pilootprojektiga ja pole kindel, kas kõik riigid, kes ennast üles andnud on, ka lõpuni lähevad. Praegu on Sloveenia ainus, kes on juba jõudnud reaalselt kaardi kasutamiseni.

MIS ON MIS

Accessible Baltics OÜ

2014. aastal asutatud reisikorraldaja, kelle põhitegevus on reisipakettide koostamine ja müük.
Omanikud on Els Bobkov, Marion Bobkov ja Eha Kägu.
Müügitulu oli 2015. aastal 4052 eurot, ärikasum 328 eurot.
Ettevõte on spetsialiseerunud teenuse pakkumisele saksa- ja soomekeelsetele füüsilise erivajadusega inimestele.
Keskendutakse nišile, mis on Eestis professionaalse turismiteenuse arendamise ja osutamise mõistes seniajani olnud katmata – see on kaasav turism ehk turism kõigile.

PANE TÄHELE

Soovitusi teenusepakkujatele

Hea teenindus tähendab panna erivajadusega inimene tundma end teiste seas loomulikult. Universaalse disaini ja turismi idee on liikuda kui normaalne inimene. Liigne ükskõiksus ja ülepaisutatud tähelepanu mõjuvad mõlemad sildistamisena.
Invataksos peaks olema peale juhi veel teinegi abistaja. Soome turistid on öelnud, et hirmutav on sõita siinse taksoga, kuna juhtidel puudub kompetents ja teadmised ohutusest. Juhid ei suvatse tihti inimest korrektselt autos kinnitada.
Kui erivajadustega inimestele vajalikul määral tähelepanu pöörata, siis paraneb kogu teeninduskultuur. Väiksemad erivajadused võivad esineda igal inimesel ja teenindav personal peab selleks valmis olema.
ALLIKAS: ACCESIBLE BALTICS OÜ TEGEVJUHT MARION BOBKOV

HEA TEADA

EASi käimasolevad projektid

Turismiinfo keskuste töötajaid koolitatakse veebilehe visitestonia.com kasutamiseks. Samuti teavad nad, kust leiab ligipääsetavate turismiobjektide info.
Korraldatakse turismiteemalisi (sh ligipääsetavuse kohta) koolitusi ja seminare ettevõtjatele.
Välja töötatakse turismiettevõtete arenguprogrammi, mille üks valdkondi on ligipääsetavus, mille arendamisse on kavas kaasata selle teema ekspert.

Seminariruumide rent Vaata veel SEMINARIRUUM.EU

TEL 667 0105

korraldaja, kontaktandmed	ruumi suurus	istekohti	hind/ühik	hinna sees	lisatasu eest	majutus-kohti	soodustused	lisainfo
HOTELL ORU*** Narva mnt 120b, Tallinn tel 603 3302 faks 601 2600 sales@oruhotel.ee www.oruhotel.ee	Oru 95 m² Oru 1 60 m² Oru 2 15 m²	100 50 10	kokkuleppel	dataprojektor, grafoprojektor, pabertahvel, TV, video, ekraan, CD-mängija, internet, wifi, sülearvuti kasutamine	paljundus, faks, toitlustamine, kohvipausid	100	kokkuleppel	tasuta valvega parkla, hea ligipääs ühiskondliku transpordiga, toitlustamine hubases *à la carte* restoranis, mitmekülgne valik kohvipause, võimalik korraldada firmapidusid ja tähtpäevi

KOMMENTAAR

Ainult kasum? Välja sured!

Hapnik on meie kõigi eluks väga vajalik, aga see ei ole meie elu eesmärk. Nii on ka kasum ettevõtluses väga vajalik, aga ei saa olla kunagi ettevõtluse peamine eesmärk.

Viimase kümne aasta jooksul ajakirjanikutööd tehes olen tuhandeid kordi kuulnud mantrat: ettevõtluse peamine eesmärk on teenida kasumit. Päriselt? Kust selline mõtteviis tuleb? Kas osa inimesi tõesti lähebki hommikul tööle sellest mantrast juhindudes?

Tuleb välja, et jah. Ja neil ettevõtjatel on enamasti ükskõik, kui kvaliteetseid tooteid või teenuseid nad müüvad. Neid ei huvita, kui palju Eestis metsa maha võetakse, milliseid agrokemikaale sa sisse sööd või kas on õige ookeaniloomi akvaariumisse panna. Peaasi, et raha tuleb. Ja kui vaja, saab selleks ka seadusi ümber kirjutada.

Paraku on see aeguma hakkav mudel, mida tänastele noortele, millenniumipõlvkonnale enam maha müüa ei õnnestu. Paljud neist ei maksa enam kallite ja sageli ülehinnatud hotellitubade eest, sest sul on vaja kasumit teenida – nad valivad Airbnb. Paljud neist ei vali enam kallist taksoteenust, kuigi sinu silme ees terendavad kasumimarginaali numbrid – nad valivad Uberi. Nad ei osta enam kehva ja ebakvaliteetset toitu, tehnikat või riideid. Nad tahavad teada, kuidas, kus ja kes neid valmistab, millise jalajälje see maha jätab.

Mõru pill

Nad ei tarbi sinu ettesöödetud reklaame, uudiseid ja sisuturundust, kui sealt tagant paistavad ettevõtte rahakupüüridega kaunistatud sarved. Nad valivad adblokkerid, Redditi, *podcast*'id, reklaamivabad ajakirjad ja blogid. Nad ei võta enam nii lihtsalt pangast laenu, et siis paarkümmend aastat pankurite taktikepi all tegutseda – nad kasutavad ühisrahastusvõimalusi. Jagamismajandus on nende loodud. Nad ei taha kõike omada, nad tahavad asju kasutada neil hetkedel, kui neil vaja on. Vastutustundlik ettevõtlus või ökoloogiline jalajälg ei ole neile lihtsalt sõnakõlks.

See on mõru pill vana kooli ettevõtjatele, aga see tuleb alla neelata, kui tahad uuele generatsioonile midagi pakkuda. Sa võid silmad kinni pigistada, sa võid oma laste, nooremate kolleegide soovitusi ja tähelepanekuid eirata, sa võid oma võimu kasutada, sa võid isegi valetada ja oma lubadustest mitte kinni pidada, aga pikas plaanis see ei toimi. Neil on tihti teised väärtused.

Niisiis loodan ma, et kasum ei ole su ettevõtte peamine eesmärk! Ma loodan, et sul on suuremad eesmärgid, mida kasum lihtsalt toetab.

SIGNE SILLASOO
Äriipäeva kaasautor

Ma loodan, et kasum ei ole su ettevõtte peamine eesmärk. Et sul on suuremad eesmärgid, mida kasum lihtsalt toetab.

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: **www.aripaev.ee**
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalisel, majanduslikul, poliitilisel või religioossel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Küsitavad tulumaksumuudatused

Rahandusministeeriumi tulumaksuseaduse muutmise eelnõu peaks Eesti ettevõtluskeskkonda muutma atraktiivsemaks ja ausamaks, tegelikkuses liigutakse risti vastupidises suunas.

IVO VANASAUN
Deloitte'i juhtiv maksunõustaja

Eelnõu tuleks oluliselt paremaks teha või sahtlisse panna.

Ühtegi Eesti elu edasiviivat punkti selles eelnõus pole. Maksunõustajana on muidugi hea meel tõdeda, et tööd tuleb üha juurde, sest lisandub hulk peeni nüansse, mille üle kolleegidega vaielda. Samas aga on kahju, et koalitsioonilepingu kahe punkti täitmise linnukese kirjasaamiseks tulumaksuseadust risustatakse.

Eelnõu ja seletuskirja põhiline fookus on uute tulumaksumäärade kasutuselevõtul, milleks on 14% äriühingutele ja 7% füüsilistele isikutele. Muudatus on kantud äraspidisest loogikast, et kui sundida ettevõtjaid "vabatahtlikult" iga-aastaselt dividende jaotama, siis sellega ideaaljuhul saavutatav 14% maksumäär meelitab Eestisse hulga uusi välisinvestoreid. Paraku ei ole jätkuvad otsingud vilja kandnud ning seni on tabamata selline välisinvestor, kellel kolme aasta keskmisele dividendile kohaldatav soodsam maksumäär silmad särama paneks ja ta sellepärast siia tulla või siinset tegevust laiendada tahaks.

Kirjutasin 29. novembri 2016 Äripäevas, et muudatus ei ole atraktiivne ning tegelikult soositakse sellist sihtgruppi nagu "küpsed, olematu või aeglase kasumi kasvuga äriühingud". Maksumuudatusest saadava lisalaekumise prognoosi on vahepeal vähendatud 107 miljonilt 98 miljonile ning lisaks vähendaks muudatus ka 2017. aasta maksulaekumisi (prognoositud negatiivne mõju 18 miljonit eurot), kuid ikka on see uskumatult optimistlik lähenemine. Pigem hakkavad Eestis juba tegutsevad välisomanikega ettevõtjad vähem maksu tasuma ning mõju riigieelarvele peaks olema läbi aastate pigem miinusmärgiga.

Tulumaksuseadusesse planeeritud 13 muudatust võib ju üle elada, aga oluliselt problemaatilisem on kogu uue süsteemi haldamine praktikas, sest uus füüsilistele isikutele makstud dividendilt kinnipeetav 7% tulumaks rakenduks vaid sellisele kasumile, mida on maksustatud 14%ga. Seega tuleb hakata eristama 14% ja 20%ga maksustatud dividendide "potte" tervel nende teekonnal.

Aruteludest teiste maksuekspertidega on välja koorunud järeldus, et vältimaks väga keerukat halduskoormust ja sellega paratamatult kaasnevat kulu, võivad suurte investorite hulgaga (nt börsil noteeritud) äriühingud toimetada tulevikus meelega nii, et nad ei kvalifitseeruks 14% maksumäära alla. Neile on oluliselt lihtsam tasuda jaotatud kasumilt 20% ning mitte kuulutada: "Maksame dividendi 6 senti aktsia kohta, millest 2,81 sendilt peetakse kinni 7% tulumaksu juhul, kui dividendi saaja on residendist või mitteresidendist füüsiline isik."

Kui kogu mehhanism täiesti arusaamatuks läheb ja eesmärk hägune, siis tuleks endalt küsida, kas kõigel sellel on mõtet.

Panditulumaks

Eelnõu teine muudatus puudutab grupisisest laenamist. Teema on aktuaalne ning seaduse kuritarvitamise olukordi on esinenud. Koalitsioonilepingu kohaselt vajab maksuhaldur n-ö rusikareeglit, mis aitaks kasumi arvel antud laene maksustada. Teema on kuum ja arusaadavalt igaühel oma arvamus. Siiski pole eelnõuse kirja pandul sügavat mõtet. Täpsed reeglid kehtestatakse Eesti äriühingute antud laenudele ja muudele sarnastele tehingutele (tõenäoliselt ka garantiide andmisele), kuid samas on kontsernikonto puhul uks lahti jäetud (kontsernikonto kaudu raha lühiajalist kättesaadavaks tegemist ei maksustata, "kui selle eesmärk on kontserni likviidsuse juhtimine"). Teatavasti ongi likviidsuse juhtimine kontsernikonto peamine eesmärk – selles mõttes on tegemist sisutühja lisatingimusega. Samuti kehtib tagatismaksu temaatika kitsalt piiritletud sihtgrupi kohta (ei hõlma kõiki seotud isikuid). Näiteks võivad Eesti äriühingud ka tulevikus asutada välismaiseid tütarühinguid, kes tulevikus neidsamu laene grupisiseselt anda võivad, sest tütarühingusse laenude andmine jääb lubatuks. Kõige suurema löögi saavad Eesti väikesed kontsernid, kes välismaiseid tütarühinguid asutada ei taha ega kasuta kontsernikontot.

Selleks, et meede oleks täpsem, võiks kehtestada alampiiri (näiteks 1 miljon), millest väiksemaid laene tagatismaks ei ähvarda. Samuti muutub küsitavaks tagatismaksu mõttekus, kui see kehtib vaid osale seotud isikutele antud laenudest. Lisaks on asjatult koormav eelnõus olev põhimõte, mille kohaselt saab tagatismaksu tagasi küsida vaid juhul, kui laen tagastatakse kahe aasta jooksul. See tekitab kunstlikke lisapingeid ning suurendab ettevõtjate halduskoormust.

Kui asju teha, siis teha hästi. Praegusel kujul on eelnõu puhul tegemist asendustegevusega, milles saavad kokku äraspidine loogika ja kehv teostus. Seega tuleks eelnõu kas oluliselt paremaks muuta või siis lihtsalt sahtlisse tagasi panna.

KOMMENTAAR

Euriborist võib saada euribor+

Euroopa Komisjon on kuulutanud euribori kriitiliseks rahaturu viitintressimääraks.

TIIT MEIDLA
Danske Banki Balti riskijuht

Huvide konflikti on alati keeruline vältida, kui esindatakse vastandlikke positsioone.

Kuigi tegelikult euribori alusel praegu euro pankadevahelisel rahaturul samahästi kui tehinguid ei tehta, kasutatakse seda siiski laialdaselt nii ettevõtetele väljastavate laenude baasintressimäärana kui ka tuletisinstrumentide alusmäärana.

Euribori avaldab European *Money Markets Institute* (EMMI), tuginedes 20 suurema panga hinnangule rahaturult kaasatavate vahendite hinna kohta. Mõneti on euribor seetõttu sarnane enne euro tulekut Eesti Panga avaldatud pankadevahelise laenuintressimäära taliboriga, mis kujunes sarnastel alustel.

Ajalugu kordub

Kuna Eesti pankadel puudus kohustus tehingute teostamiseks talibori noteeringute alusel, siis oli see näitaja oma lõpuperioodil (iseäranis ajal, mil turul levisid spekulatsioonid Eesti krooni devalveerimisest) Eesti krooni reaalsest intressitasemest. Nüüd on ajalugu mõneti kordumas seoses euribori noteeringutega ja seda hoopis suuremas mastaabis. Jutt on miljarditest eurodest Eestis ja sadadest triljonitest mujal Euroopas.

Euribori küsitluspõhise fikseerimise varjukülg on asjaolu, et Euroopa pankadel on minevikus tulnud kanda suuri trahve seoses püüdega mõjutada euribori omale sobivas suunas. Huvide konflikti on alati keeruline vältida, kui esindatakse vastandlikke positsioone euriboriga seotud instrumentides ning seoses euribori noteerimisega.

Noteerimisega seotud riskid ning võimalike trahvide kartus vähendavad euribori noteerida soovivate pankade hulka. Ka noteerimise kohustuslikuks muutmine ei lahenda seda fundamentaalset probleemi.

Iseäranis võivadki küsimused hakata kerkima euribori tõusmisel, kui puudub alus ja võimalus noteeringute taset siduda konkreetsete rahaturu intressimääraga. Siit tulenevalt kaalubki EMMI nüüd võimalust arvutada euribori ehk uue nimega euribor+ hoopis euro rahaturutehingute statistika alusel. Ka selle õnnestumises ei saa olla sugugi kindel. Seega tooks euribor+ kaasa muudatusi nii senise euribori definitsioonis kui ka arvutamise alustes. EMMI eesmärk on sujuv üleminek.

Ettevalmistused tehtud

Ettevalmistusi üleminekuks on tehtud. EMMI on kogunud turuosaliselt statistikat reaalsete euro rahaturutehingute kohta ja võrrelnud omavahel euribor+ ja praegust euribori. Lisaks suurele põhimõttelisele erinevusele kahe näitaja määramise loogikas on osutunud suureks ka euribori+ ja euribori absoluutne vahe. See vahe küündib erinevate tähtaegade lõikes EMMI viimaste arvutuse järgi 7st kuni 13 baaspunktini.

Järgmisi andmeid, mis puudutavad 2016. aasta lõpu analüüsi tulemusi, on oodata juba mais. Need on aluseks järgnevate otsuste langetamisel euribori tuleviku asjus.

ÄRIPÄEV EETRIS

Kuidas saada heaks juhiks?

Madalad ja lihtsad viljad on ära nopitud ning üha rohkem on kasv ja areng kinni selles, mis on meil kahe kõrva vahel ning rinnus, selgitab hea juhtimise tähtsust Erkki Raasuke. Saates tuleb juttu sellest, mis on hea juhtimine ning kus sellest vajaka jääb.

▶ **Raadiosaadet "Äripäev eetris" saab kuulata Äripäeva veebis, tellida iTunesis ja alla laadida Soundcloudis.**

21

Eesti ettevõtet alustavad Saksa turu vallutamist. Baltika, Värska Vesi, Salvest ja Liviko jt läbivad EASi koolituse, mis on suunatud ühele kindlale välisturule.

JUHTKIRI

Ettevõtjad volikogudesse

Jüri Mõisa eeskuju kandideerida linnavolikokku võiksid järgida ka teised ettevõtjad ja hakata omavalitsusasjades kaasa rääkima.

Ettevõtja ja endine Tallinna linnapea Jüri Mõis teatas eelmisel nädalal, et sobiva valimisnimekirja leidmisel kandideeriks ta Tallinna linnavolikokku. 1999–2001 Tallinna meeri ametis olnud Mõis ütles, et tema ambitsioon on saada volikokku, linnapeaks saamine ei ole tema eesmärk.

Jüri Mõis on üks mitmest ettevõtjast, kes on andnud märku, et ümbritsev elu talle korda läheb ja poliitiline ideoloogia ei pea saama takistuseks, et midagi ära teha. Eile kirjutas Äripäev ettevõtja Ants Lusti otsusest pöörduda juhatuse liikmete õiguste kaitseks kohtusse, sest riik on jätnud ettevõtjatest isad põhimõtteliselt ebavõrdsesse seisu. Meelelahutaja ja endine riigikogu liige Hannes Võrno teatas, et kandideerib Viimsis volikokku.

Ettevõtjad volikogudesse!

Äripäev kutsub üles ettevõtjaid olema ühiskondlikult aktiivsed ja kohalikes omavalitsustes otsustustasandil kaasa rääkimine on ettevõtlikele inimestele väga õige koht. Omavalitsuses ei ole poliitilise liini ajamine sedavõrd oluline kui riigi tasandil, sest munitsipaalasjades pole kuigipalju vahet, mis värvi erakond lasteaedade ja haiglate elu korraldab või teid remondib. Peaasi, et vajalik saaks tehtud ja elu areneks.

Ettevõtjad on kohalikul tasandil nähtaval olnud varemgi ja mitte üksnes pealinnas, kus enamik Eesti majandusest ennast sisse on seadnud. Jüri Mõis tuli Tallinna linnavalitsust juhtima ettevõtjana ning ettevõtja oli ka temalt meeritooli üle võtnud Tõnis Palts. Pärast neid on linnas võim olnud Keskerakonna käes.

Lootusetu võitlus linnakassaga

Tundub, et praegu on toimumas uus ettevõtjate aktiveerumine ja selle põhjuseks võivad olla sõnumid, mida avalikkus saab Tallinnas toimunu uurimisest. Kellele tundus, et Tallinnas ei olegi võimalik Keskerakonda ja selle kauaaegset juhti Edgar Savisaart kuidagi võita, sest sedavõrd massiivsele linnakassast toetatud kampaaniale ei ole võimalik vastu astuda, saavad nüüd olukorda uuesti hinnata.

Savisaarele esitatud korruptsioonisüüdistused oli justkui märguanne, millele järgnes Keskerakonna Tallinna juhtidelt valimiskampaaniaks kulutatud maksumaksja raha tagasinõudmine. Tagatipuks ei saanud finantsinspektsioonilt tegutsemisluba Edgar Savisaare algatatud Eesti Ühistupank ja Tallinna TV püüab saata sõnumeid, et on asunud erakonna häälekandjast muutuma linlaste infokanaliks. Sõnum, et kogu linnavõimu rakendamine ühe erakonna huvides ei ole norm, on hakanud levima.

Trump kui eeskuju

Ettevõtjad kipuvad toetama pigem parempoolset maailmavaadet ja sellel tiival on Eestis konkurents kõige tihedam. Kuigi ettevõtjaid võib innustada poliitikas võhikliku Donald Trumpi edu Ameerika Ühendriikides, ei soovitaks samale rajale astuda. Poliitikuid populismis ületada on keeruline ja pigem olge, kes olete – ettevõtjate pragmaatiline lähenemine on igale programmile kindlasti teretulnud täiendus.

Samas on pragmaatilisus üks riskikohti, sest just see sai saatuslikuks nii Mõisale kui Paltsile, kes maailmavaatelisi jooni eirates asusid võimul püsimiseks volikogus koostööle koduerakonna jaoks vastuvõetamatu ideoloogilise jõuga.

Ettevõtja jaoks oli asi teistsugune kui poliitiline retoorika. Kui häälteenamuse jaoks oli vaja sõlmida kokkuleppeid volikogus esindatud vene erakondadega, siis ettevõtjast linnapead seda ka tegid.

REPLIIK

Viime Eesti e-arvete-Euroopasse

Oleme takerdunud kümmeviisteist aastat tagasi kasutusele võetud PDF-arvete lõksu, samas kui Euroopa ja eriti meie lähiriigid kasutavad juba masinloetavaid e-arveid.

SANDER AASNA
Omniva infoäri juht

Suurtel ettevõtetel on kõige rohkem võita. Tulemuseks on kogu majanduse efektiivistamine.

PDF-arvete käsitlemise suur miinus on ajamahukus. Ühe PDF-arve käsitlemine alates selle meiliga saabumisest kuni arhiveerimise ja vigade parandamiseni võtab keskmiselt 39 minutit, e-arve puhul vaid 9 minutit. Suure hulga arvete korral ulatub ajaline võit kümnetesse ja sadadesse töötundidesse.

Just seepärast on naaberriikides e-arved juba aastaid üldlevinud.

Naabrid kasutavad

Taanis on e-arved kohustuslikud tosin aastat, Rootsis avalikule sektorile alates 2008 juulist. Norra ettevõtjad peavad valitsusasutustele arved e-kujul saatma alates 2012 juulist ning kohalikele omavalitsustele 1. jaanuarist 2015. Ka Soomes kasutab enamik ettevõtjaid olenemata suurusest e-arveid. Eestis on loodud kõik võimalused e-arvetele ülemineku nii suurtele kui ka väikestele ettevõtetele. Vaja on vaid väikest tõuget, et pikaajalises perspektiivis saadava olulise raha- ja ajavõidu nimel korraks PDF-arvete sisseharjunud mugavustsoonist välja astuda ja e-arvete iseenesest lihtne süsteem endale selgeks teha. Selleks tõukeks võikski saada suuremate ettevõtete algatus küsida oma koostööpartneritelt e-arveid. On ju suurtel ettevõtetel sellest kõige rohkem võita. Ja tulemuseks on kogu majanduse efektiivistamine. Teeme ära?

toimetaja Juhan Lang
tel 667 0136
juhan.lang@aripaev.ee

TULEMUS

Prantsusmaa valimised tõid kergend

Euroopa börsidel vallandus eile kergendusralli, kui Prantsusmaa presidendivalimiste esimesest voorust pääses edasi ka reformimeelne eurofiil Emmanuel Macron koos äärmusparempoolse Rahvusrinde juhi Marine Le Peniga.

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee
Äripäev

▶ Vara on eliidivastane ülestõus raugenuks kuulutada, hoiatas võlakirjafondi PIMCO tegevjuht Prantsusmaa pühapäevaste valimiste tulemusest kergendatult hinganud investoreid.
FOTO: AP/SCANPIX

See hoidis ära kõige kardetuma stsenaariumi, kus edasi oleks pääsenud kaks Euroopa Liidu vastast äärmust. Üldine arvamus on, et teisest voorust, mis toimub kahe nädala pärast, väljub võidukalt Macron.

Prantsusmaa valimisi on oodatud ärevusega, kuna kursist, kuhu keerab euroala suuruselt teine majandusruum, sõltuvad Euroopa Liidu ja ühisraha euro väljavaated.

Eilses kergenduses rallisid eriti tugevalt pankade aktsiad, millele Le Peni võit oleks olnud väga negatiivne asjade käik. Prantsusmaa pangad BNP Paribas ja Crédit Agricole, millel on suur koduturu osakaal, olid üle 8% plussis. Saksamaa Commerzbanki aktsia kerkis üle 9% ja Deutsche Banki aktsia ligi 6%, Itaalia UniCrediti aktsia oli samuti üle 8% plussis.

Turvalisemad varad, nagu kuld ja Jaapani jeen, seevastu odavnesid ja USA pikaajaliste võlakirjade hind langes.

Järsu hüppe tegi euro, mis hüppas USA dollari suhtes ligi 2% viie kuu kõrgeimale tasemele 1,0937 dollarile, kui Prantsusmaa valimiste tulemused selguma hakkasid. Päeva peale andis tõus veidi järele.

2%
hüppas euro USA dollari suhtes, kui valimistulemused selguma hakkasid.

Üks suur risk vähem

"Finantsturgude jaoks on ära langemas selle aasta potentsiaalselt üks suuremaid komistuskive," kommenteeris LHV panga analüütik Erko Rebane.

Presidendivalimiste teine voor küll alles tuleb, kuid seekord paistavad arvamusküsitlused usutavamad kui Brexiti referendumi või USA valimiste eel. Valimiste teist vooru puudutanud küsitlustes on Le Pen siiani ligi 20 protsendipunktiga Macronile alla jäänud. Muretseda võib aga selle pärast, et ligi 40% häältest läks esimeses voorus teistele populistlikele kandidaatidele.

"Euroopa aktsiatele võib see tähendada riskiprofiili olulist ümberkalibreerimist, sest poliitiliste ohtude kartuses voolas eelmisel aastal Euroopa aktsiafondidest välja ligi 90 miljardit dollarit ning alles viimastel nädalatel on EPFR Globali andmetel pisike osa sellest hakanud tagasi liikuma," ütles Rebane.

Etalon Varahalduse investeeringute juht Mikk Talpsepp jäi aga skeptiliseks. "Investorina olen endiselt aktsiaturgude koha pealt negatiivne, sest börside jaoks on praegu meeletult riske. Arvan, et mõne aasta perspektiivis tekib investoritel häid võimalusi osta häid ettevõtteid palju soodsama hinnaga kui praegu, kuigi ühe riski realiseerumine on laualt langemas," ütles ta.

Kui Macronist tõesti saab president, on see positiivne Prantsusmaa majandusele ja laiemalt Euroopa stabiilsusele ja euro väljavaadetele. Le Peni lubadused Prantsusmaa eurost välja viia ja riigi võlad uude vääringusse ümber arvestada oleks väga negatiivse mõjuga. See on olnud peamine tegur, mis on investoreid tagasi hoidnud, samal ajal kui euroala majandusväljavaadete paranemine on kutsunud investeerima.

Prantsusmaal tõusulaine

Kergendusrallis alanes Prantsusmaa 10aastase tähtajaga võlakirjade tootlus eile kolme kuu madalaimale tasemele 0,83%-le ning tootluse vahe Saksamaaga vähenes 47 baaspunktile. Seda vahet oli käristanud just hirm, et Prantsusmaa võib eurost lahkuda. Huvi kasvas ka kõrgema riskiga Itaalia ja Hispaania võlakirjade vastu.

Prantsusmaa börsi indeks CAC 40 kerkis üle 4%. Lisaks pankadele olid tugevas tõusutuules meedia- ja meelelahutuse aktsiad.

"Kui vaadata valimistejärgsest eufooriast kaugemale, siis pikemas plaanis on Euroopa aktsiaturgude jaoks esmatähtis siinse majanduse edasine käekäik ning ettevõtete müügitulu ja marginaalide paranemine. Küsitluste järgi on aasta alanud eurotsooni majanduse jaoks kuue aasta kiireima kasvuga, mille jätkumise kasuks räägivad lisaks Euroopa Keskpanga lõdvale rahapoliitikale nüüd ka poliitiliselt stabiilsem keskkond," ütles Rebane.

Kui Prantsusmaa riskid saavad maandatud, võib Euroopa Keskpank omapoolse stii-

uslaine

VÕRDLUS

Euro tugevnes USA dollari suhtes

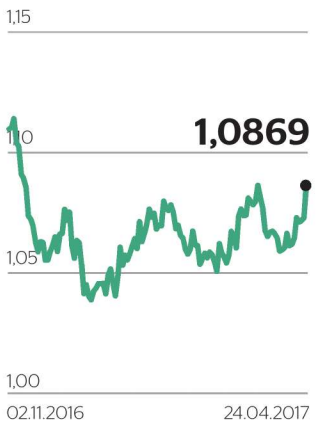

Prantsuse börsi indeks CAC 40

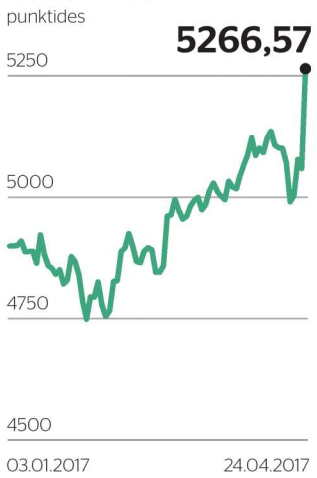

ALLIKAS: BLOOMBERG

muli lõpetada seni arvatust varem. Agentuuri Bloomberg küsitletud analüütikud prognoosivad, et mitte küll veel sel nädalal, kuid juunis, kui Euroopa Keskpank peab oma korralise istungi Tallinnas, võib pank anda esimesi vihjeid, et stiimuli lõpetamine on arutusel. Konkreetset teavitust ei oodata siiski enne, kui ka Saksamaal on valimised ära olnud – need toimuvad septembris.

Kulda ei maksa veel maha matta

Prantsusmaa valimiste kõrval on turul uued mõjutajad – USA president Donald Trump lubab homme välja tulla oma suure maksureformi kavaga. Pinged Põhja-Koreas püsivad – nii ei kaota ka kuld investeeringuna sära, ehkki esmaspäeval hind alla jõnksatas. Täiel tuuril jätkub ettevõtete majandustulemuste avaldamine. Euroopas võib turgude tähelepanu koonduda järgmisesse hella kohta, Itaaliasse.

Prantsusmaal tahavad investorid järgmiseks kindlust, et uus president oma plaanid ellu viia suudab – nii on väga olulised ka juunis toimuvad parlamendivalimised.

Sellele riskile osutab ka endine võlakirjafondi PIMCO tegevjuht Mohamed A. El-Erian, kelle hinnangul pole valimistulemus nii hea, kui palja silmaga paistab. Investoritele olnuks parim lahendus, kui edasi pääsenuks kaks turumajandust toetavat ja reformimeelset kandidaati – Emmanuel Macron ja konservatiivide esinumber François Fillon. Nüüd on valijatel laual kaks vastakat valikut – kas senine süsteem maha kiskuda või püüda seda reformida. Vara on eliidivastane ülestõus raugenuks kuulutada, hoiatas El-Erian.

PANGANDUS

Morgan Stanley tulemus ületas rivaali numbreid

Morgan Stanley esimese kvartali kasum kasvas eelmise aasta sama ajaga võrreldes 74 protsenti. Tõusule aitas kaasa kauplemisega seotud tulude kasv, vahendas Reuters.

Investeerimispanga tulemused olid tunduvalt paremad kui rivaali Goldman Sachsi omad. Viimane teatas möödunud teisipäeval, et kauplemisega seotud tulud kahanesid.

Morgan Stanley kasum kasvas 1,06 miljardilt eelmise aasta esimeses kvartalis 1,84 miljardile, kasum aktsia kohta tõusis 55 sendilt 1 dollarile.

5%

kallines kahe päevaga Morgan Stanley aktsia.

Analüütikud prognoosisid, et Morgan Stanley kasumiks kujuneb 89 senti aktsia kohta, selgus Thomson Reutersi andmetest.

Investeerimispanga kliendid kauplesid usinalt võlakirjadega, sest Föderaalreserv hakkas intressimäärasid tõstma. Keskpank tõstis kolme kuu jooksul intresse kahel korral – detsembris ja seejärel märtsis.

Euroopa riikides toimuvad valimised ning Suurbritannia EList lahkulöömise protsess suurendasid samuti kauplemist.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED — REKLAAM

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga									
Tallinna Äripank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	0,90	1,00	1,80	1,80	1,80	-	350
DNB	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	1,20	1,50	2	100/200 (4)
BIGBANK	0,45	0,50	0,60	0,80	0,80	1,10	1,40	1,60	-	500
BIGBANK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt
Danske Bank	kontakteeruge pangaga	
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
BIGBANK		-
BIGBANK	-	-
Inbank	-	-

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
DNB	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojäägilt, Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee
BIGBANK Rüütli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee
Versobank Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BALTI ETTEVÕTETE NOTEERIMATA VÕLAKIRJAD — REKLAAM

võlakiri	ISIN kood	emiteerimis-kuupäev	lunastamis-tähtaeg	kupongimäär	intressimakse sagedus	nimi-väärtus, €	emissiooni maht, €
Creditstar	EE3300111038	1.12.2016	1.09.2017	8,00%	kvartaalne	1 000	3 000 000
PlusPlus Capital	EE3300110980	24.10.2016	1.10.2017	10,00%	kvartaalne	100	3 000 000
Finora Capital	EE3300110659	10.03.2015	15.03.2018	9,75%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Creditstar	EE3300111046	1.12.2016	1.06.2018	11,00%	kvartaalne	1 000	12 000 000
Mainor Ülemiste	EE3300110691	16.06.2015	26.11.2018	7,00%	kvartaalne	1 000	5 000 000
Uvic	EE3300110782	27.11.2015	27.11.2018	10,00%	kvartaalne	1 000	1 500 000
PlusPlus Capital	EE3300110840	25.01.2016	1.02.2019	13,00%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Finora Capital	EE3300110972	22.09.2016	22.05.2019	9,25%	kvartaalne	1 000	1 000 000
PlusPlus Capital	EE3300111079	20.12.2016	1.10.2019	12,00%	kvartaalne	100	5 000 000
luteCredit Europe A8	EE3300111020	28.11.2016	15.10.2019	14,00%	kvartaalne	100	1 000 000
Creditstar	EE3300111053	1.12.2016	1.12.2019	12,50%	kvartaalne	1 000	15 000 000

REDGATE CAPITAL

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 200, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

FONDID — REKLAAM

LHV Varahaldus — 21.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Pensionifond L, EUR	1,61	1,61	1,61	2,61	1,49	3,85	3,99	4,31	477 122 454
Pensionifond M, EUR	1,26	1,26	1,26	1,85	1,09	2,64	3,36	3,85	70 951 538
Pensionifond S, EUR	1,29	1,29	1,29	1,80	0,10	0,19	2,21	2,65	60 904 621
Pensionifond XL, EUR	1,41	1,41	1,41	3,00	1,82	4,66	4,53	5,02	120 114 157
Pensionifond XS, EUR	1,19	1,19	1,19	1,29	0,01	0,07	2,16	2,84	20 624 090
Täiendav Pensionifond, EUR	1,62	1,64	1,64	3,22	2,35	6,02	6,02	6,18	9 196 989
LHV Pensionifond 25, EUR	1,10	1,10	1,10	3,91	1,07	1,64	2,93	3,77	12 665 736
LHV Pensionifond 50, EUR	1,31	1,31	1,31	5,48	0,99	1,59	3,60	4,51	227 310 197
LHV Pensionifond Intress, EUR	0,93	0,93	0,93	1,59	0,14	0,25	1,42	2,31	4 271 348
LHV Pensionifond 100 Pluss, EUR	1,74	1,76	1,76	8,66	0,71	1,92	4,94	6,38	4 686 705
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,80	0,80	2,00	-0,08	-0,44	0,87	1,96	537 712
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,32	11,43	11,43		0,79	0,75	-7,57	7,30	11 853 504,86
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	9,97	10,07	10,07		6,34	13,70	6,79	4,58	3 899 681,86
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,37	6,44	6,44		6,34	13,70	6,79	4,58	-

Nordea Pensions Estonia — 21.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Nordea Pensionifond A, EUR	1,12	1,12	1,12	6,32	1,88	6,45	4,45	4,93	212 484 571,88
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,98	0,98	0,98	9,63	2,66	9,99	6,37	6,4	28 565 849,76
Nordea Pensionifond B, EUR	1,00	1,00	1,00	4,03	1,14	3,39	2,72	3,39	23 515 215,54
Nordea Pensionifond C, EUR	0,88	0,88	0,88	2,25	-0,09	0,08	1,92	2,26	13 419 547,92
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,54	1,57	1,55	12,56	3,53	13,9	8,44	8,44	10 713 491,64
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,80	0,81	0,81	3,58	0,92	3,04	3,45	3,61	2 323 263,31

Trigon Asset Management — 21.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Trigon Balti Fond C, EUR	19,39	20,08	19,68	6,81	3,15	13,81	14,19	10,22	1 452 546,06
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	30,55	31,63	31,01	11,85	11,16	24,41	7,54	11,75	100 018 836,39
Trigon Venemaa Top Picks Fond C, EUR	25,11	26,00	25,49	21,38	2,54	60,65	19,47	2,83	15 531 666,74

Fondivalitsejate kontaktandmed

LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
Trigon Asset Management AS Viru Väljak 2, Tallinn 10111 tel. +372 667 92 00, www.trigon.ee

Maaklerifirmade kontaktandmed

LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

Kiire tee vastusteni
Äripäev
Raamatupidaja.ee

Äripäev Nr 79 (5677) 25. aprill 2017

ISSN 1406-2585

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Dividendiaktsia, mis mulle ei meeldi

Telekomiäri teeb läbi suuri muutusi ning need kõigutavad alati ka jõudude vahekorda.

Pikka aega USA telekomiturgu valitsenud Verizon Communications tunneb juba neid muutusi valusalt omal nahal, ja sellega firma hädad veel ei piirdu.

Neljapäeval teatas Verizon esimese kvartali majandustulemustest ning midagi rõõmustavat need ei olnud. Firma korrigeeritud puhaskasum aktsia kohta oli 95 senti, jäädes analüütikute ootustele sendiga alla. Käive kolme kuu peale oli 29,8 miljardit dollarit, mis jäi 0,7 miljardi dollariga analüütikute keskmisele prognoosile alla.

Kuid peatähelepanu sai asjaolu, et firma mobiilsideäri ja peamine tuluallikas Verizon Wireless kaotab kliente ning senistelt klientidelt ei saada rohkem raha kätte. 2017. aasta esimeses kvartalis vähenes Verizoni ajaloos esimest korda netoklientide arv. Kolme kuuga vähenes lepinguliste klientide arv 307 000 võrra.

Nokk kinni, saba lahti

Klientide väljavoolu peatamiseks toodi üle kuue aasta tagasi turule piiramata andmemahuga paketid, mis tõi uusi kliente juurde. Häda on aga selles, et piiramata andmemahuga paketid pole nii kasumlikud. Ühelt poolt kaotatakse andmemahu piirangu ületanud klientide lisaandmemahu tasud ning teisalt kallimate pakettidega inimesed vahetavad need välja odavamate vastu.

Ühendriikide telekomiturul käib üldiselt kõva võitlus klientide pärast. 2013. aastal alustas Deutsche Telekomi tütarfirma T-Mobile agressiivse strateegiaga, mille raames kaotati ära kohustuslikud kaheaastased lepingud, lisaandmemahu tasud ning toodi tagasi piiramata andmemahuga paketid. Sellest võttis eeskuju ka Sprint ning hiljem järgnesid osaliselt AT&T ning Verizon.

Verizoni muutustele vaatamata on nende elu praegu keeruline. Firma prognoosib selleks aastaks 2016. aasta tasemel püsivat kogukäivet. See tähendab aga üht – käibe ja kasumi kasv aeglustuvad ning aktsia hind jääb tugeva surve alla.

Isegi dividend ei peibuta

Kuigi firma maksab suhteliselt heldet, 4,7% dividendi, siis isegi see mind ei meelita. Viimase viie aastaga on Verizoni aktsia tõusnud 25%, kuid S&P 500 indeks 71%. Võttes arvesse karmi konkurentsi ja rasket tulevikku, olen suhteliselt kindel, et see lõhe vaid suureneb.

Ja lõpetuseks ei meeldi mulle Verizoni viimase paari aasta strateegilised ülevõtmised. 2015 suvel otsustati kulutada 4,4 miljardit 1990ndate internetihiiglase AOLi ostmisele ning eelmisel aastal sama palju Yahoo ostmiseks. Olen kirjutanud, kuidas investorid on hakanud üha rohkem vaatama praegu toodetava kasumi asemel võimalikku tulevikus teenitavat käivet. Kulutada 9 miljardit dollarit kahe aegunud internetireliikvia ostmisele, mis ei lisa aktsiale olulist väärtust, tundub minu jaoks lühinägelik või isegi rumal. Mina hoian Verizoni aktsiast eemale.

„Kulutada 9 miljardit dollarit kahe aegunud internetireliikvia ostmisele, mis ei lisa aktsiale olulist väärtust, tundub minu jaoks lühinägelik või isegi rumal.

investor Toomas

VÕRDLUS

Verizoni aktsia tõus on S&P indeksile alla jäänud

muutus protsentides

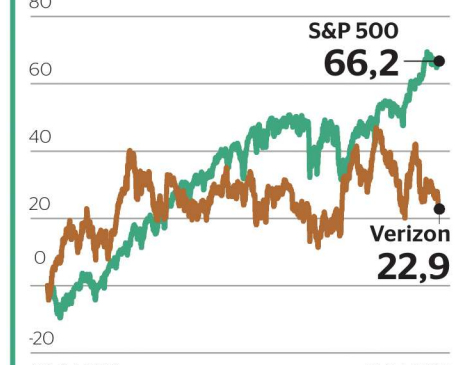

ALLIKAS: BLOOMBERG

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

PORTFELL

Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus

+0,72%

väärtus 276 649,09 eurot
53% aktsiad / **40%** raha / **7%** võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

Ryanair	**3,26**
Microsoft	1,28
Lerøy Seafood	1,2
Apple	1,01
Statoil	0,92
Tallink	0,43
Apranga	0,37
Berkshire Hathaway B-aktsia	0
Olympic EG	0
Baltic Horizon Fund	**-0,69**

Viimased tehingud

Müüs: 9. jaanuaril 250 iShares Stoxx Europe 600 aktsiat hinnaga 36,36 eurot aktsia. Tehingusumma oli 9090 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.
Müüs: 9. jaanuaril 442 Ryanairi aktsiat hinnaga 14,68 eurot aktsia. Tehingusumma oli 6488,56 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimekirja aktsiate liikumisi.

1117,43 **+0,0%▲**

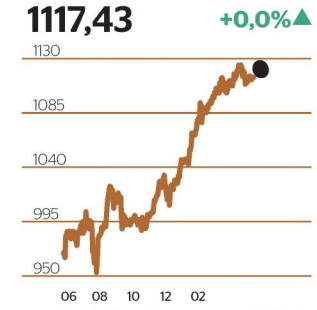

perioodi kõrgeim	1127,74
perioodi madalaim	955,95

BÖRS

Kuld jäi börsirallil kaotajaks

Kui Prantsusmaa presidendivalimiste esimese vooru tulemused mõjusid Euroopa börsidele virgutavalt ning mitu aktsiat lõi rekordi ja ka nafta hind näitas kosumise märke, siis emaspäeva suurimaks kaotajaks jäi kuld.
Kulla hind langes pärast valimistulemuste teatavaks tegemist enim viimase seitsme nädala jooksul. Põhjuseks asjaolu, et investorid julgesid teha riskantsemaid investeeringuid ning seega kullast taanduda.
Kulla hind langes pärast tulemuste avaldamist kohe 1,5% võrra, 1265,51 dollarile unts.
Australia & New Zealand Banking Groupi tooraineturgude vanemstrateeg Daniel Hynes märkis, et järgmiseks oluliseks küsimuseks peaks investorite jaoks nüüd saama USA Föderaalreserv ja Trumpi maksumuudatuste otsused.

PANE TÄHELE

Naftagigant Chevron plaanib müüa Bangladeshi gaasivälja ligi 2 miljardi dollariga hiinlaste Himalaya Energyle.

Philips üllatas investoreid oodatust paremate kvartalitulemustega: Hollandi elektroonikakontserni kvartali puhaskasum tõusis aastaga 37 miljonilt 259 miljonile eurole.

Saksamaa ärikliima indeks tõusis viimase kuue aasta kõrgeimale tasemele – optimism on tipus.

BÖRSIKAUBAD

Kütused 24.04

USD

Nafta IPE, bbl	51,71
Nafta NYMEX, bbl	49,31
Mootoribensiin, t	545,00
Diislikütus, t	474,00
Kerge kütteõli, t	467,25
Masuut (1% väävel), t	306,50
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,101

Põllumajandus 24.04

nael = 453,59 g

Kohv NYBOT, USc/nael	131,30
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	467,00
Kakao NYBOT, USD/t	1859,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	147,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	400,25

Värvilised metallid 21.04

USD/t

Alumiinium LME	1939,5
Vask LME	5633
Plii LME	2141
Nikkel LME	9460
Tina LME	19900
Tsink LME	2605

Väärismetallid 24.04

USD/unts, unts = 31,105 g

Kuld COMEX	1269,73
Plaatina NYMEX	956,20
Pallaadium NYMEX	796,05
Hõbe COMEX	17,76

VALUUTA

Euroopa Keskpank

Austraalia dollar	AUD	1,433
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina jüaan	CNY	7,469
Hongkongi dollar	HKD	8,438
India ruupia	INR	69,913
Jaapani jeen	JPY	119,670
Kanada dollar	CAD	1,457
Korea won	KRW	1224,220
Norra kroon	NOK	9,245
Poola zlott	PLN	4,242
Rumeenia leu	RON	4,529
Singapuri dollar	SGD	1,511
Suurbritannia nael	GBP	0,848
Šveitsi frank	CHF	1,081
Taani kroon	DKK	7,439
Tai baat	THB	37,274
Tšehhi kroon	CZK	26,793
Türgi liir	TRY	3,897
Ungari forint	HUF	311,470
USA dollar	USD	1,085

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

EUR/SEK ▼
9,5975

EUR/RUB ▲
60,8755

BÖRS

Tallinn 24.04

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,400	0,00	1 000	16,4	4,9%	0,81	0,7%
Baltika	0,300	-2,91	90	64,1	4,1%	2,64	0,0%
Ekspress Grupp	1,350	1,50	135	9,2	9,1%	0,83	3,0%
Harju Elekter	4,100	0,00	30 674	21,9	5,7%	1,24	3,7%
LHV Group	9,450	0,00	149 314	11,2	23,4%	2,61	0,0%
Merko Ehitus	9,120	-0,87	22 255	26,5	5,0%	1,32	7,0%
Nordecon	1,310	0,00	393	13,9	8,9%	1,24	2,3%
Olympic EG	1,790	0,00	227 486	9,4	26,6%	2,50	8,4%
PRFoods	0,376	-1,05	1 688	33,2	1,9%	0,64	0,0%
Pro Kapital Grupp	1,900	0,00	-	-	-2,7%	1,24	0,0%
Silvano FG	2,880	0,35	44 322	11,1	24,2%	2,70	3,5%
Skano Group	0,630	0,00	-	134,6	-23,0%	0,63	0,0%
Tallink Grupp	0,944	0,43	70 476	14,4	5,4%	0,78	8,5%
Tallinna Vesi	13,900	0,00	99 803	15,1	19,4%	2,94	6,5%
Tln Kaubamaja	8,760	-0,45	24 842	13,9	15,4%	2,14	4,6%
Trigon PD	0,665	-0,15	1 308	142,0	-2,1%	1,25	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,291	-0,69	1 291	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Riia 24.04

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,63	-0,35	14,8	0,5	-
Latvijas Gaze	8,40	-0,83	10,3	0,6	-
Olainfarm	9,95	-0,30	14,0	1,5	-

Helsingi 24.04

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Citycon	2,21	0,27	14,7	0,9	9,1
Elisa Comm.	31,80	0,13	19,3	4,8	4,7
Finnair	4,76	2,37	-	0,7	-
HKScan	3,40	-0,58	-	0,5	4,7
Neste Oil	37,26	-0,93	-	2,6	3,5
Nokia	4,96	2,73	-	1,4	-
Olvi	27,58	-1,85	17,6	2,8	2,7
PKC Group	23,55	0,00	36,18	3,6	-
Stockmann	7,88	-1,01	-	0,5	-
Stora Enso	11,62	2,20	-	1,6	-
YIT	6,57	0,08	-	1,5	3,4

Vilnius 24.04

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,73	0,37	-	2,8	4,4
Invalda	4,400	0,00	-	1,1	-
Linas Agro	0,650	-1,07	15,9	0,6	-
Panevezio Statybos	1,040	0,97	-	1,6	-
Siauliu Bankas	0,461	0,66	2,1	1,2	-
Snaige	0,266	-2,56	-	0,5	-

Ekspress Grupp▲
1,5%

Baltika▼
-2,91%

LOE VEEBIST
Värsked börsiuudised: **www.aripaev.ee/bors**
Turuülevaade: **investor.aripaev.ee**